

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 30. (90.) ÉVF. • 2. SZÁM • 2020. FEBRUÁR • ÁRA: 3 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Telhetetlenségünkről

• Manapság jobbára négy fal között éljük le életünket. Reggel szobánkban ébredünk, közlekedési eszközünk zárt teréből a munkahelyünk ugyancsak zárt terébe igyekszünk, majd ismét otthonunkba.

A természet mintha ellenségünk lenne. Hébe-hóba szánjuk rá magunkat túrázásra, kertet is egyre ritkábban művelünk, s manapság nem vonzó a mezőgazdasági ágazat. Elfelejtettük, hogy magunk is a természet részei vagyunk. Hogy tudónknak

ózendús levegőre van szüksége, hogy sejteink kristálytisztá víztől, egészséges zöldségektől működnek, hogy szépérzékünket semmi sem nyugózi le úgy, mint a hatalmas vízesések, fenséges hegykoszorúk, lankás domboldalak, a lombsusogás, madárdal.

A ránk bízott bolygót gondolkodás nélkül kifosztjuk, nem számolunk végességével, sem Istentől kapott feladatunkkal: csak úgy uralkodhatunk földünkön, ha megismerjük, műveljük, védjük, szeretjük.

A tartalomból:

*Környezettudatosság
közösségben*

4

Az ember és környezete

5

*Ünnepi beszéd a
vallásszabadság napján*

8

*Letörölni a port egy
százéves kincsről – I.*

14

*Otthon, Isten és ember
szolgálatában*

19

„...és elhelyezte az Éden kertjében, hogy művelje és őrizze azt!” (1Móz 2,15b)

Segélyszervezeti adománygyűjtések

LÉLEKKENYÉR

Felelősséggel élni

RÁCZ MÁRIA

2020 a Magyar Unitárius Egyházban a felelősség-éve. De vajon pontosabban mit jelent ez a fogalom? Érezzük a súlyát, nyomaszt vagy éppen tette serkent, mindenképpen életünk meghatározója. A magyar nyelv értelmező szótára szerint a felelősség „erkölcsi, jogi vagy hivatalos kötelezettség, amelynek alapján valaki, valamely testület vagy közösség valakiért vagy valamiért felelős, számot adni tartozik”.

Sok mindent örököl és tanul az ember élete során, de a felelősségérzet azon kevés dolgok egyike, amelyek a bensőnkben alakulnak ki, a külső indíttatástól és tanácstól függetlenül vagy akár azokkal szemben. Mert ki mondhatja meg neked, hogy kiért vagy miért vagy felelős? Jogi értelemben nagyon is körülhatárolt, társadalmi elvárások szintjén is eléggé világos, de egyéni, személyes vonatkozásban annál ködösebb. Antoine de Saint-Exupéry *A kis herceg* című könyvében azt írja, hogy: „Te egyszer s mindenkorra felelős lettél azért, amit megszélidítettél”. Szelídítgetjük, igyekszünk megismerni és megszeretni a világot, különös tekintettel annak bizonyos elemeire.

Van, aki nagyon is sokat markol – és közmondásosan keveset fog – a közös felelősségből, aki úgy érzi, hogy ő felelősebb, mint a többiek, ha már senkit nem érdekel az adott ügy, neki akkor is ki kell tartania, ha mindenki feladja, otthagya, továbbáll, neki akkor is, neki még inkább küzdenie kell. Amíg rá nem jön, hogy egyedül nem megy, egy ember nem tudja megváltani a világot, lám már sokan próbálták és értek csúfos véget.

Mások meg úgy állnak a felelősséghez, mint a munkához szokás: hogy más is odaférjen. Miért pont én lennék felelős ezért vagy azért? – kérdezi, és energiái nagy részét arra használja, hogy mentségeket és kifogásokat keressen.

Te miért vagy kiért, mi vagy ki előtt érzed felelősnek magad? A kötelességek három nagy csoportjáról szoktak beszélni: a közeli és távoli embertársak, a teremtett világ és az Isten iránti kötelességről.

Kik azok, akikért felelősséget vállalasz? Akikkel sorsközösséget, vagyunközösséget (ami az enyém, az a tied is), elvközösséget élsz meg a mindennapokban? A legszűkebb családi kör. Kik azok, akikre még hull ebből a felelősségtudatból, kötelességérzetből, mint kutyáknak az asztal alá kerülő ételmaradékból? A távolabbi rokonok, barátok, jó ismerősök, esetleg alkalmanként a rászorulók közül néhányan. A távoli, ismeretlen, sosem látott emberekkel, akiről esetleg csak a híradóban hallasz, s akiknek nyomorúsága vagy öröme ismeretlenül is magával ragad ugyan egy

pillanatra, igazi, valós közösséget nem tudsz vállalni. Nem lehet mindenki Teréz anyja, mert akkor ki maradna otthon dolgozni, gyermeket nevelni?

Ugyanez igaz a környezetre is. Az erdélyi valóságban élő, mindennapi feladatai után futkározó ember-

„Mindezt hallva a végső tanulság ez:
Féld Istent, és tartsd meg parancsolatait,
mert ez minden embernek kötelessége!”

(Préd 12,13)

nek nem elsődleges feladata az óceánok, az esőerdők vagy éppen a sarkvidék élővilágának megmentése. Az viszont, hogy a közvetlen környezetünk mennyire tiszta, rendezett, mennyire érezhetjük benne jól magunkat és mások számára is megfelelő és egészséges-e, már a mi felelősségünk.

Az Istennel szembeni felelősség, amelyről a Prédikátor könyve is megemlékezik, teremtettségünkől és istenarcúságunkból egyként adódik: „Mindezt hallva a végső tanulság ez: Féld Istent, és tartsd meg parancsolatait, mert ez minden embernek kötelessége!”

A felelősség fogalmát elsősorban a mások iránti, a természeti világgal kapcsolatos vagy az Isten előtti felelősség gondolatköreiben szoktuk meghatározni. Az önmagunkkal szembeni felelősség azonban nem hangzik el olyan gyakran. Nem is az a lényeg – mondhatnánk –, és a mai individualista, „valósítsd meg önmagad, és ne törődj mással” típusú gondolkodás mellett semmi szükségünk arra, hogy még itt is az egyéni, az önmagunkkal szembeni felelősségről olvassunk. Pedig szerintem ez legalább annyira fontos, mint a mások iránti.

Felelős vagyok önmagamért, önmagam előtt, magammal szemben. Mert mindenki másnak hazudhatok, végső soron még magamnak is, de minek? Miért csapnám be önmagam? Ha őszintén és rendszeresen tartok lelkiismeret-vizsgálatot, be kell ismernem, hogy magammal szembeni felelősségeim elől nem bújhatok el. Mondhatom, hogy a gyermekeimért élek, az emberekért, a természet megmentéséért, de elsősorban nem önmagamért? Azért teszem mindezt, mert legmeghatározóbb értékeimmel megegyezőnek tartom, mert bensőmből fakad, hogy mindezeket

vagy éppen más dolgokat fontosnak tartok, s hajlandó vagyok időt, pénzt és energiát áldozni rájuk.

Azt mondják, az idők végezetén számot kell adnunk Istennek. Addig viszont mindennap számot kell

adnunk magunknak, hogy felismertük-e és felvállaltuk-e személyre szabott felelősségi területeinket, melyeknek senki más nem tudna úgy megfelelni, mint mi. Jobban talán igen, de úgy nem. Vállaljuk hát fel!

Környezettudatosság közösségben

BODOR LÍDIA EMESE

• Tudom, hogy vannak ismétlődő hangzatos szavak, amelyek időről időre begyűrűznek a köztudatba. És akarva-akaratlanul szembe jönnek velünk, kérdeznek, stresszelnek, megmutatható válaszokat követelnek vagy ellenszenvet váltanak ki bennünk felfokozott hangsúlyozottságukkal.

Most nem ezek miértjeit szeretném keresni, sem az égető tudományos tényeket nem kívánom sem felsorakoztatni, sem lekicsinyelni – maradjon ez más feladata. Egyszerűen úgy gondolom, hogy közösségben egymásra épül a közös tudás, jobban hat az érzékenyítés bizonyos területekre, és nagyobb hatása van mindannak, amit együtt döntünk el és teszünk vagy épp nem teszünk meg.

Én gyógyíthatatlanul hiszek a nevelés fontosságában, erejében. Ennél jobban pedig a példával való nevelésben hiszek, abban, ahol nincs kényszer, nincs kötelező szabály, hanem szemnyitogatás, útmutatás, tudatos belátás és közös cél van.

Ilyen megfontolásból igyekeztem hát megfogalmazni néhány olyan területet, amelyre figyelve közösségként is nagy hatást, változást és példamutatást érhetünk el. Természetesen arról álmodom, hogy mindenekelett a szűkebb közösségemben sikerül a tudatosabb döntéseket meghozni. De osszuk meg a tudást! Úgy talán hatékonyabb eredmény lesz!

Íme néhány tipp:

- az ünnepek elcsendesedése után és a következők előtt úgy gondolom, az egyik figyelemre méltó terület az ajándékszatyroké. Készítsük mi magunk, egyszerű, könnyen felbomló papírból. Nemcsak nagyon egyszerű, de jó és vidám közösségi tevékenység is lehet! a közelgő imahéten oly sok helyen esedékes ajándékszatyrokat is készíthetjük háziilag. Sőt, lehetőleg olyat, amit sokszor lehet használni, akár bevásárlásoknál is!
- ugyanezen alkalmakra az ajándékok megválasztását is tudatosabban ejthetjük meg. Készítheti azt akár egy kézművességéről ismert közösségi tag, akár a nőszövetség.
- figyeljünk arra, hogy mi kerül a csomagba (legyen ez a csomag akár protokollajándék, akár a következő karácsonyi meglepetés). Puhatóljuk ki, minek örül a megajándékozott, a gyerekeknek pedig a divatcikk helyett inkább kevesebb, de egészséges

meglepetést vásároljunk. Azért is, hogy ne csak a gyermeknek, hanem a tudatosabb szülőknek is öröm és ajándék legyen a tárgy, olyan, amit nem kell majd elrejtetni, eltiltani a gyermektől!

- műanyag poharak és tányérok mellőzése közösségi alkalmakon. A kényelem helyett válasszuk inkább a ráfordított időt és a felelősségteljesebb döntést!
- bizonyára minden közösségben vagy szomszédos településen ismerünk kézműves mestereket, házi ajándéktermékek készítőit, akiktől beszerezhetjük a közösségi alkalmainkra szükséges eszközöket, hozzávalókat (díszek és finomságok az asztalainkra, alapanyagok közös ebédek megfőzéséhez) – részesítsük hát előnyben a tőlük való vásárlást!
- a 2018-as megemlékezéssorozatból bennem az egyik legértékesebbként a 450 facsemete elültetése maradt meg (ezúton is gratulálok a szent-ábrahámi unitárius gyülekezetnek). Keressük együtt az alkalmakat, lehetőségeket, ünnepeket és emlékeztetéseket, és ültessünk fát. Közösen. Minél többet!
- figyeljünk a szelektív hulladékgyűjtésre a közösségi tereinkben is! Az a legjobb, ha igyekszünk minél kevesebb szemetet termelni.
- ahol lehetséges és megtehetjük, például egyedül élő idős testvéreink számára vagy egymást követő táborokra vásároljunk közösen, egyszerre, hiszen az kevesebb hulladékkal jár.
- hasznosítsunk újra, amit csak lehet: műanyag palletot, fagylaltos-mosószerdobozt, természetes anyagokból készült tárgyakat. Nagyon sok ötlet lehet találni az újrahasznosításhoz, és kiváló alka-

Pillepalackokból épült tutaj

lom lehet az újabb közösségi találkozásra. Van, aki művészetként űzi.

- a forrásvizet lehetőleg forrásból fogyasszuk. Ne sajnáljuk a rá szánt időt és utat. Sokkal jobb a palackozottnál, és a sok műanyag sem lesz tulajdonunk.
- ma már a legtöbb közösségnek van a tulajdonában egy laptop és kivetítő. Ne nyomtassuk ki fölöslegesen azokat a szövegeket, amelyeket egy-egy alkalomra közzé szeretnénk tenni, vetítsük ki azokat!
- vannak vidékek, ahol a közösségi alkalmak szépségét és rendkívüliségét (az is) megteremti, hogy a közösség asszonyai együtt főzéssel készítik el az ünnepi ebédet. Ne engedjük kiveszni ezt a hagyományt, hanem bátorítsuk a munka és idő föl vállalását a környezettudatosabb, finomabb és egészségesebb ételek készítésében!
- utazásnál tömörüljünk a lehető legkevesebb gépkocsiba, ne utazzunk félig üres autókban!
- vigyázzunk tárgyainkra, és jó példával járjunk mások előtt is, hogy a lehető leghosszabb ideig élvezhessük azok segítő funkcióit, hasznát. Ami pedig megjavítható, azt javítsuk vagy javíttassuk

meg a lecserélés helyett! Közösségeinkben bizonyára vannak ezermesterek, akiket felkérhetünk egy-egy olyan alkalomra, amikor tanítja az érdeklődőket a javíthatóságra.

Emlékeztessük önmagunkat, hogy ezek a választások éppen a kényelmes, gyors, könnyebb és önző megoldások helyett kell megszülessenek!

Mivel környezetünket nemcsak tárgyakkal, mérgező vagy lebomolhatatlan anyagokkal szennyezzük, hanem zajjal is, tanítsuk meg a híveinknek, hogyan kell egyetlen gombnyomással lehalkítani a telefont, hogy a közösségi élményeket és szent pillanatokat ne törje meg a hívások csengése.

A lényeg mégis, hogy az lássék meg rajtunk, nem többletmunka, nem nyűg, nem teher a környezettudatosság, hanem vidám, hasznos és tudatos választásunk, amely köré szervezzük mindennapi teendőinket. Nem egyszer. Hanem minden adódó alkalommal! S hogyha benne könnyedek és hitelesek tudunk maradni, azt hiszem, az a legjobb példa és nevelés rá, hogy lehet és érdemes. Apró döntések ezek. Tegyük össze a sok aprót!

Készítsünk számolyt üres pillepalackokból!

Az ember és környezete

SZÉKELY BÍBORKA

„Kérdezd csak meg a jószágokat, azok is tanítanak, és az égi madarakat, majd a tudodra adják!

Vagy elmélkedj a földről, az is tanít, a tenger halai is beszélnek neked.” (Jób 12,7–8)

Az Oxford angol szótár a klímavészhelyzetet nevezte ki a 2019-es év szavának. S valóban, ha visszagondolunk az előző évre, talán soha nem történt annyi természeti katasztrófa, mint eddig: Szibéria lángokban állt, az Amazonas dzsungelében lángokban állt, Ausztrália lángokban állt, hőhullám Európában, soha ennyi tornádó nem volt Amerikában, Dél-Afrikában elzárták a csapvizet az aszály miatt, Indiában több város ivóvíze elapadt – jönnek a rémítő hírek szoros egymásutánban. Az apokaliptikus képeket menekülő állatokról, összetört otthonokról, elárasztott utcákról talán sosem fogjuk tudni elfeledni.

Mindez és egy bátor diáklány által inspirált tüntetőssorozat végre elérte a média ingerküszöbét is, és

egyértelművé vált: a csapások nem véletlenszerűek, hanem mi, az emberiség okoztuk azzal, hogy az utóbbi 150 évben kontrollálatlanul az atmoszférába bocsátottuk az ipari forradalom nagy energiasztárjainak, a szénnek és kőolajnak az égetési melléktermékét, a széndioxidot. Bizonyos, fosszilis üzemanyagot hasznosító érdekcsoportok és demagóg politikusok talán tagadják még, de legtöbbünk számára egyértelmű: a csupán a tévé képernyőjéről, otthonunk biztonságában látott katasztrófák nem fognak maguktól abbamaradni. Sőt, nem tenni ellenük, folytatni mindent, mintha mi sem történt volna, csak tovább rontja majd a helyzetet.

De mi az, amit mi, egyszerű emberek tehetünk?

Legelőször is, fogadjuk el a helyzetet. Kétségbeejtő, ijesztő, de nem menthetetlen. Ha mindannyian megteszünk mindent, amit megtehetünk ellene, meg tudjuk menteni csodálatos, az ismert világegyetemben páratlan, millió éveken át az élővilágot tápláló föl-

dünket. S ha elhatároztuk, hogy odatesszük magunkat, gondoljuk át napi döntéseinket ezen a zöld szemüvegen keresztül. Hétköznapi tetteinket mérlegeljük, informálódjunk, s mindazt, ami nem teljesen környezettudatos, alakítsuk át.

1. Kezdjük talán az étkezésünkkel. A világ leggyakoribb haláleseteit az úgynevezett civilizációs betegségek okozzák, mint a szív- és érrendszeri betegségek, rák és cukorbetegség. Egyre több kutatás és elismert szakmai fórum állítja, hogy ezek kialakulásáért elsősorban az állati eredetű élelmiszerek a felelősek. Ugyanazok a táplálékforrások, amelyek a mezőgazdaság üvegházhatású gázainak kétharmadáért felelősek. Azon kívül, hogy a nagy testű állatok kérődző életmódjuk nyomán metánt bocsátanak a légkörbe, amely huszonöt-ször erősebb, mint a széndioxid, a vízfelhasználásuk is csillagászati. Ezzel is magyarázható a vegán étrend egyre nagyobb térhódítása: egészségünknek és a bolygónak is jobb, ha nem eszünk húst és tejtermékeket. Első pillanatban talán nagy lemondásnak tűnik, de már azzal is sokat teszünk, ha bevezetünk heti egy húsmentes napot, és keresgélni kezdünk ilyen receptek, étkezési alternatívák között. Hús nélkül enni nem azt jelenti, hogy rizst, laskát és krumplit kell enni magára, rengeteg méltánytalanul mellőzött gabona, hüvelyes és zöldség/gyümölcs létezik, amelyek megfelelő fűszerezéssel finomabbak lehetnek az untilg ismert hagyományos húsos ételeinknél.

2. Azt mondják, a lusta ember környezettudatos listája csupán egy sor: minél kevesebbet fogyassz. Minden fogyasztási cikkünk ugyanis nyersanyagok felhasználásával készült, amelyeket a természettől kölcsönöztünk, s azzal ámitjuk magunkat, hogy ez a kincsesár feneketlen. Pedig nem az. Előző évben a túlfogyasztás napja már júliusban volt, az addig elfogyasztott javakat még képes volt újratermelni a föld, az év többi részén felhasználtakat már a jövő generáció tartalékából loptuk.

3. Nézzünk körül a lakásunkban: bútoraink fából vannak, amelyeket évtizedeken keresztül nevelt a természet, széndioxidot kötöttek meg, otthont nyújtottak egész ökoszisztémáknak. Ruháink és textíliáink alapanyagai a földben teremtek, annak a tápanyagait használták fel, vízzel öntözték őket, amelyeket természetes tavakból, folyókból vezettek el, állatok, sőt, emberek ivóvizéből. S ezek csak a természetes anyagok. Minden, ami műanyag, a föld gyomrából felhozott kőolajból készült. És ez csak a gyártás. A szállítás, amíg a termék eljut hozzánk, szintén növeli a környezeti lábnyomát, főleg a széndioxid-kibocsátásával, hiszen a legtöbb terméket autón vagy szintén kőolajszármazékkal működő hajón és repülőn szállítják.

Mielőtt tehát csak úgy megszokásból megvásárolnánk valamit, nagyon jól gondoljuk át, tényleg szükségünk van-e rá. Minden megtermelt árucikk nyersanyagot használ fel, majd fogyasztói ciklusának vé-

gén szemét lesz belőle, hogy örökre elcsúfítsa a természet szemétdörmök kiszemelt egyik szegletét. Ne áltassuk magunkat azzal, hogy ami nekünk szemét, az másnak kincs lehet. A legnagyobb kincs a fel nem használt, természetben maradt „nyersanyag”, a ki nem vágott fa, az el nem öntözött, festékekkel, tisztítószerekkel be nem szennyezett víz, a leelő létrehozásáért fel nem égetett őserdő. Úgyhogy mielőtt kidobnánk valamit, ami nem teljes mértékben használhatatlan, gondoljuk végig, mennyi természet „ment bele”, s nem lehet-e megjavítani ahelyett, hogy újat vegyünk helyette. És mielőtt megvinnénk valami újat, ami nem létfontosságú, elemezzük, tényleg szükségünk van-e rá. Nem tudjuk-e már meglévő tárgyainkkal helyettesíteni? Nem kérhetjük-e kölcsön, ha csak ritkán használnánk? S ha meg kell mégis veyük, melyik verziójának van a lehető legkisebb környezeti lábnyoma, s termel a lehető legkevesebb újrahasznosíthatatlan szemetet?

4. Ha ezeket a szempontokat szem előtt tartva vizsgáljuk napi döntéseinket, s automatikus tettek helyett belegondolunk fogyasztói szokásaink környezetünkre gyakorolt hatására (tudnék-e autót helyett másképp közlekedni, az olcsóbb argentin almát vagy a helyit veszem-e meg, ehetnék-e hús helyett valami egyebet, a műanyagba csomagolt helyett van-e újrahasznosítható csomagolású ebből a termékből, például üvegben vagy konzervdobozban, vihetek-e magammal pár zacskót vagy vászontáskát, hogy abba tegyem/kérjem a zöldségeket a piacon automatikusan kínált műanyag zacskó helyett, stb.?) akkor már egyből nem érezzük úgy, hogy tétlen szemlélői vagyunk bolygónk katasztrófába rohanásának. Megfékezni a jövő generációk életét ellehetetlenítő klímaváltozást a mi történelmi feladatunk. Fogadjuk a kihívást, s emelkedjünk a helyzet magaslatára, fogjunk össze, hallassuk a hangunkat és mutassunk példát napi döntéseink környezettudatos átgondolásával. Hiszen csak érdeklődve kell a természetet figyeljük, s elmondja nekünk, hogyan oldjuk meg környezetünk, valamint hosszú távon saját gondjainkat is. Meg tudjuk állítani ezt a csapássorozatot, ha komolyan akarjuk: akinek az Úr nagy feladatot adott, a képességeit is hozzá mérte.

Vallásszabadságnapi ünnepségek

• Bálint Benczédi Ferenc, a Magyar Unitárius Egyház püspöke 2020. január 13-án, a vallásszabadság ünnepe a felelősség évévé nyilvánította ez esztendő. A Magyar Unitárius Egyház zsinata 2002-ben nyilvánította január 13-át a vallásszabadság napjává, ezt követően Magyarország Országgyűlése 2018. február 20-án egyhangúlag elfogadta Az 1568. évi tordai vallásügyi törvény jelentőségéről és a vallásszabadság napjáról című törvényt, illetve hivatalosan is emlékünnepé nyilvánította január 13-át.

2020. január 12-én a Magyar Unitárius Egyház megemlékezést szervezett a megújult tordai unitárius templomban a vallásszabadság ünnepe alkalmából. Az ünnepi istentiszteleten Újvárosi Katalin székely-muzsnai lelkész végzett szószéki szolgálatot, aki prédikációjában elmondta, hogy a bölcs és erős ember kősziklára építi házát, önmagát és jövőjét is. Dávid Ferenc is ilyen ember volt, hiszen nélküle nem ünnepelhettünk volna Tordán, személye és munkássága pedig mind a mai napig példaértékű. Az ünnepségen fellépett a Szentmihályi Vegyes Dalkör Szabó Zsombor karnagy vezetésével. Bálint Benczédi Ferenc püspök köszöntötte a jelenlevőket, beszédében kiemelte, hogy a tordai 1568. évi vallásügyi határozatnak „a szellemiségében indítjuk az évet, bízva abban, hogy a ma élők is olyan bölcsen és távolba látóan tudják irányítani a kisebb-nagyobb közösségek életét, mint a 452 évvel ezelőtt élt eleink”. Józsa István Lajos házigazda lelkész ünnepi gondolatai után a gyülekezet átvonult a vallásszabadság emlékműve elé. A Magyar Unitárius Egyház részéről Boros János és Farkas Emőd főgondnokok, illetve Bálint Benczédi Ferenc püspök helyezte el koszorút az Ad astra emlékműnél. Lőrinczi Alpár és Ilkei Lóránd teológiai hallgatók felolvasták magyarul és románul az 1568. évi tordai országgyűlés vallásszabadságra vonatkozó határozatát. Az érdeklődők megtekinthették a Tordai Történeti Múzeumban Körösfői Kriesch Aladár híres festményét. A megemlékezés szeretetvendégséggel zárult a Jósika Miklós Elméleti Liceum termeiben.

Január 13-án a kolozsvári belvárosi unitárius templomban Demeter Sándor Lóránd székelyderzsi lelkész végzett szószéki szolgálatot, aki prédikációjában elmondta, hogy „az ezeröttszázhatvanolcasok biblia-, politikai helyzet-, történelem- és kultúraisme-

retüket hasznosították akkor, amikor a vallásszabadság törvényét megfogalmazták. Tisztában voltak vele, hogy a vallásszabadság minden szabadság alapja. A hit az Istennel való személyes kapcsolat formája, meghatározza a gondolkodás és a teljes emberi élet mikéntjét. Amikor azt mondjuk: a hit Isten ajándéka, akkor az unitárius örökség az erdélyiségnek ezt a kincsét – Szent Grálját – tiszteli, őrzi és éli.” A prédikációt követően Nagy Norbert teológiai hallgató tolmácsolásában elhangzott az 1568. évi tordai országgyűlés vallásügyi határozata.

Bálint Benczédi Ferenc püspök köszöntőjében elmondta, hogy az új évben új jelmondatot ajánl nemcsak egyházának, hanem mindenkinek, aki testvérként tekint az unitáriusokra. Kiemelte, hogy a Jakab leveléből vett idézet – „A hit cselekedetek nélkül halott” – olyan alapgondolata lehet ennek az évnek, amely tette, segítségnyújtásra sarkall. „Éppen ezért e jelmondatot képzeletben zászlónkra tűzve, a 2020-as évet a felelősség évének nyilvánítom.” Az egyházfő arra kérte az egyháztagokat, a gyülekezeteket, egyházköröket, egyháztársadalmi szervezeteket és oktatási intézményeket, hogy „ébredjünk fel önmagunkban a felelősség tudatát, és cselekedjünk annak érdekében, hogy a Jézus által hirdetett egyetemes szeretet ne csak szóban elhangzó törvény legyen, hanem valósággá váljon.”

Az ünnepség folytatásaként Márkus Barbarossa János hangszerkészítő, restaurátor az általa készített 400. hegedűt és még két másik vonós hangszert ajánlott fel az egyháznak. Dénes Anna hegedűművész előadta Jules Massenet *Meditáció* című művét, zongorán kísérte Fodor Ilka Borbála.

Az istentisztelet után az egyház részéről Boros János és Farkas Emőd főgondnokok, illetve Bálint Benczédi Ferenc püspök, az unitárius lelkészszövetség részéről Csete Árpád elnök, Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusa részéről Mile Lajos főkonzul helyezte el koszorút Dávid Ferenc szobránál. Az ünnepséget állófogadás zárta a Vallásszabadság Házában, ahol Farkas Emőd főgondnok köszöntőbeszédében a világiak felelősségvállalását emelte ki: „Nálunk a kommunizmus elvette a világiak részvételének, felelősségvállalásának az erejét, és az elmúlt 30 év alatt sem olyan irányba alakult a világ, hogy az kedvezett volna az ilyen fajta felelősségvállalásnak. Pedig ahhoz, hogy az egyház élő szervezetként fennmaradjon, erre a felelősségvállalásra van szükség. Hogy ne csak a múlt nagy pillanatait felidéző emlékezés hozzon össze bennünket, hanem vállaljuk a jelen felelősségét is.”

Kolozsvár, 2020. január 13.

U. K.

Ünnepi beszéd a vallásszabadság napján

BÁLINT BENCZÉDI FERENC

„Mert ahogyan a test halott a lélek nélkül, ugyanúgy a hit is halott cselekedetek nélkül.” (Jak 2,26)

Kedves Ünneplő Testvéreim!

Mindenekelőtt Istentől megáldott, békében, egészségben és örömben eltöltött évet kívánok mindannyiatoknak! Ajkunkon az ő nevével búcsúztunk el az óévtől, az újesztendő hajnalán szintén hozzá könyörögtünk erőért és eligazításért, bízva abban, hogy mellettünk marad és gondviselő szeretetével kíséri életünket és munkánkat.

Az új év első napjai mindig a számadás és tervezés ideje, mind az egyén, mind a közösség számára. Elraktározzuk a velünk maradó emlékeket, következtetéseket vonunk le, és mindezekből terveket szövünk. Még elevenen élnek bennünk a közelmúlt eseményei, a tavalyi év ünnepeinek varázsa, munkás hétköznapijainak édes otthonossága, sikereinknek mámorító pillanatai és veszteségeinknek, kudarcainknak, tragédiáinknak keserű kortyai. Öröm volt szobrot állítani egyházalapító püspökünknek Kolozsváron és Sepsiszentgyörgyön, a közösségi együvé tartozás szép pillanatait élhettük meg a különböző egyházi és közösségi eseményeken, de fájdalomtól összeszorult torokkal sóhajtottunk a lángok martalékává vált bethlenszentmiklósi templom tornyának üszkös gerendái között. Mindezekben viszont a közös érték, ami átível az esztendők múlásán, az volt, hogy sem ünnepet, sem hétköznapot, sem tragédiát nem kellett egymagunkban átélni. Egyházi és nemzetközösségünk testvéri hálózata együtt hullámmozgott az örvendzőkkel és a szenvedőkkel. Ez az együvé tartozó, sok százból álló, erős fonál léte bizalommal tölt el, hiszen egyéni életünk és törekvésünk enélkül édeskevés. Az emberi élet kiteljesedése a közösségi lét révén valósul meg. Ez az a testvéri közösség, amiről a názareti Jézus is tanít: a nagy egyetemes család, amelyben a szülő Isten, mi pedig egymásnak testvérei vagyunk.

Az elmúlt hetek, hónapok eseményei viszont arról győznek meg, hogy igen távol állunk még attól, hogy hátradőljünk, és elégedetten szemléljük, amint a nagy emberi közösség megéli egyetemes egységét. Körülöttünk a teremtett világ vajúdik. Az Erdély területével megegyező nagyságú ausztráliai erdőtüzek, amelyek áldozataivá váltak emberek és állatok egyaránt, az évről évre kiszámíthatatlanabbá váló időjárás, a szinte megszokottá váló természeti csapások gyors egymásutánja aggodalommal tölt el. Függetlenül attól, hogy mindez az emberi tevékenység következménye, vagy valamilyen eddig meg nem értett átalakulás zajlik a természetben, mi, akiket az Úr már terem-

tésünk hajnalán a minket körülvevő Édennek gondozásával bízott meg, felelősséggel tartozunk környezetünkért. Ezt a felelősséget áthárítani, a megoldást kívülről várni ostobaság lenne. Mindenkinek – kicsiknek és nagyoknak egyaránt – felelőssége az, hogy kivége a részét a környezet megóvásából. A természeti kincsek nyakló nélküli kizsákmányolása, a mérgező bányászati beavatkozások, az örült erdőpusztítás, a töméntelen füst, amit a gyárak kibocsátanak, az esztelen fogyasztói szemlélet, amely hihetetlen mennyiségű szemetet termel, olyan jelenségei civilizációnknak, amit felelős ember többé nem tűrhet. Az egyéntől kezdve, egész egyházközösségünkön keresztül, magyar társadalmunk egészéig azon kell lennünk, hogy felébredjünk magunkban a felelősség érzetét, amelynek tetté kell érlelődnie életünkben!

Ám az előttünk álló esztendő számunkra keserű évfordulót is hoz, a trianoni békediktátum századik évfordulóját. Erre a gyászos eseményre nemcsak emlékezni kell. Felejteni nem szabad, de a puszta felelevenítése a múltnak egy évszázad távlatából már nem elégséges. Országhatárok által felszabdalt magyar nemzetünk, a többségi nemzetekbe való beolvadás árnya, nemzeti öntudatunk halványulása és közösségeink lemorzsolódása, elszórványosodása olyan jelenségek, amelyekkel az évszázados évforduló rendjén foglalkoznunk kell. Tudatosítanunk kell, hogy bár országhatárok elválaszthatnak egymástól, de egyetlen politikai mezsgye sem képes arra, hogy az egy nyelven beszélő, éneklő és álmódó testvéreket elszakítsa. Magyarságunk határok feletti erős szövetségét, nemzeti értékeink egyetemességét tudatosítanunk kell. Fiataljaink fel kell ismerjék, hogy sem a beolvadás, sem a semleges és globalizált egzisztenciába való kivándorlás nem járható út. A nemzeti hovatartozás adottság, mint szemünk színe, szívünk lüktetése. Bár

Ünnepség a tordai templomban

helyhez kötött, mégis egyetemes valóság, amin egyedül szólal meg hitelesen a nekünk adatott élet. Sok szó esik mostanság a környezet szennyezéséről, de annál kevesebb a nyelv és kultúra bemocskolódásáról. Nyelvünk tisztasága, nemzeti hovatartozásunk bizonyossága és az ebből fakadó büszkeség az, amely lehetővé teszi a gondolkodás tisztaságát, az egyén szellemi növekedését és kiteljesedését.

Ha gondolatban végigpásztázom településeinket, elnéptelenedett falvakat és elszemélytelenedett városokat látok. Faluhelyen parlagon hevernek a földek, üresen tátonganak a régóta lakatlan házak ablakai. S ott, ahol még egy kis fény pislákol, a falak között öreg emberek sóhajtják vissza a szebb múltat, vagy gondolnak segélykérőn a jobb esetben városra, de legtöbbször külföldre elvándorolt gyermekeikre, unokáikra. De városban sem jobb a helyzet! Itt is – hatalmas tömbházak betonbörtönében – elszigetelten és elzárkóztan élnek emberek. Nem természetes helyzet az, hogy így elvadultunk egymástól! Nem természetes az, hogy ne figyeljünk oda a mellettünk élőre, ne lássuk meg szenvedését, fájalmát! Az előttünk álló esztendőben foglalkozunk többet a mellettünk élőkkel! Segítsünk a rászorulóknak, oltssuk ki a fájdalmat, s örüljünk az örvendezőkkel, hiszen minden magányos sóhaj vádlón hull vissza mireánk! Minden néma segítségkérés, amit senki sem hall meg, elvadult emberi mivoltunknak fájdalmas bizonyítéka.

Kedves Ünneplő Testvéreim!

E néhány érintett terület és probléma napnál világosabban mutatja korunk gondjait, bár a sort hosszasan lehetne még folytatni. Ám bárhonnan is közelítünk e kérdéshez, minden esetben, minden probléma mögött ott suttog a felismerés. E bajok enyhítése a mi felelősségünk. Az elmúlt kommunista diktatúra – amelynek utórezgéseiből bőven jutott az elmúlt harminc esztendőre is – megtanított sokakat arra, hogy majd valaki másnak kell megoldania kisebb-nagyobb problémáinkat. A mindenhatónak tűnő párt, majd a választott vezetők, esetleg a külföldi nagyhatalmak, a gazdagok, az erősek azok, akiktől várjuk a megoldást, miközben problémáink egyre súlyosabbá válnak. Nem, Testvéreim! A segítség nem kívülről érkezik, hanem belülről: a mi felelősségünk. E templom, amely

Dénes Anna (hegedű) és Fodor Ilka Borbála (zongora)

ben e mai ünnepet üljük, elsősorban az ide tartozó hívek áldozatának köszönhetően épült, adakozásból, közmunkával, s csak másodlagos volt a kívülről jövő segítség. Vajon ma képesek lennénk-e, ha nem is egy ekkora, de mondjuk fele ekkora templomot felépíteni hasonló módon? Jobb, ha ezt a kérdést nem is választjuk meg... Ideje felébredni és cselekedni!

2018-ban, a vallásszabadság évében a mára már 452 éves országgyűlési határozatból választottunk jelmondatot: „A hit Isten ajándéka” – mondtuk. E bibliai tanításon alapuló jelige igaz mivoltában nem kértelkedhetünk. Ebben az új évben viszont egy másik jelmondatot ajánlok nemcsak unitárius egyháznak, hanem mindenkinek, aki testvérként tekint ránk: a hit cselekedetek nélkül halott. A Jakab leveléből vett idézet olyan alapgondolata ennek az évnek, amely tette, segítségre sarkall. Éppen ezért, e jelmondatot képzeletben zászlónkra tűzve, a 2020-as évet a felelősség évének nyilvánítom, kérve egyházam minden tagját, a gyülekezeteket, egyházkööröket, egyháztársadalmi és oktatási intézményeket, valamint mindazokat, akik velünk együtt, testvéreinkként élnek, hogy ébresszük fel önmagunkban a felelősség tudatát, és cselekedjünk annak érdekében, hogy a Jézus által hirdetett egyetemes szeretet ne csak szóban elhangzó törvény legyen, hanem valósággyá váljon.

Isten legyen segítőnk e munkában, s adjon nekünk erőt és bölcsességet! Ámen!

Kolozsvár, 2020. január 13.

**Bálint Benczédi
Ferenc püspök**

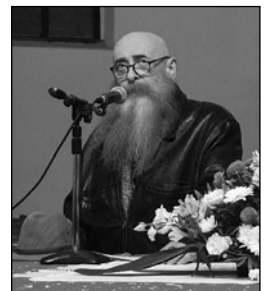
**Demeter Sándor
Lóránd lelkész**

**Farkas Emőd
főgondnok**

**Újvárosi Katalin
lelkész**

**Márkus Barbarossa
János hangszerkészítő**

Ünneplő Gyülekezet!

JÓZSA ISTVÁN LAJOS

• A vallásszabadság ünnepén tisztelettel és szeretettel köszöntök minden résztvevőt, aki közelről vagy távolról eljött hozzánk, Tordára, ide, az unitárius templomba.

Szívünket az együvértartozás, az összetartozás érzése és a találkozás öröme tölti be ilyenkor. Nagy örömeinkre szolgál, hogy körünkben ismét köszönhetjük a velünk együtt ünneplő Grezsa Csaba első beosztott konzul urat.

Ma, ha Tordáról esik szó, van, akinek a Tordai-hasadék vagy éppen a tordai sóbánya, másoknak a tordai peccsenye vagy a tordai pogácsa jut eszébe. Van, akiknek a cementporral belepett egykori város a kommunista időből... De olyanok is akadnak bizonyára szép számmal, akiknek a vallásszabadság kihirdetése, a tordai ediktum jut az eszébe, vagy éppen a 450. évforduló alkalmából felállított vallásszabadság emlékműve. Torda a vallásszabadság bölcsője lett a korabeli Európában. Merjük kimondani bátran, hogy Erdélyben négy vallásfelekezet békében megfér egymással, és a görögkeletit sem üldözték.

Merjük kimondani bátran, hogy Tordának dicső múltja van. A középkorban és a fejedelemség idején Erdély legfontosabb magyar városainak egyike volt. A Gyulafehérvárt Kolozsvárral összekötő főút mentén e városokkal vetekedett jelentősége. Torda fontosságát mi sem bizonyítja ékebben, mint az, hogy az évszázadok folyamán 127 országgyűlést tartottak falai közt (1288-tól 1697-ig). Nincs még egy olyan erdélyi város, ahol annyi országgyűlést tartottak volna, mint Tordán.

Torda mindnyájunk számára a vallási és lelkiismereti szabadság bölcsője, innen indultunk, itt szentesítették fogantatásunkat, létrejöttünket.

Több tordai országgyűlés foglalkozott vallási kérdésekkel, de számunkra a legfontosabb az 1568-as országgyűlési határozat volt, amely három alapelvet fogalmazott meg:

1. Amikor a prédikátorok az evangéliumot hirdetik, ki-ki az ő értelme szerint tegye azt –hangzik az első, és ezzel kimondta az evangélium szabad értelmezését, a szabad vizsgálódást a keresztény hit dolgában.

2. Minden gyülekezet olyan prédikátort tarthasson, akinek a tanítása ő nékie tetszik – mondja a második, és ezzel kimondta a prédikátor szabad megválasztását vagyis a szabad versenyt a hitélet területén.

3. Sem a szuperintendensek, sem mások nem bántalmazhatják, nem fenyegethetik az prédikátorokat vagy másokat az relígióért, mert a hit Isten ajándéka – összegzi az első kettőt a harmadik, vagyis hitéért senkit nem szabad üldözni, bántalmazni, fogsággal fenyegetni, valamely tisztségből (közhivatalból) elmozdítani, és ezzel kimondta a béketűrést a más nézetet vallókkal szemben.

A hit Isten ajándéka, és soha nem szabad az egymáson való uralkodás eszközévé alacsonyítani. A hit az Istenben való testvériségre hívja fel a figyelmet, hogy „egy Atyánk van, egy Isten teremtett bennünket, miért vagyunk hát hűtlenek egymáshoz” (Mal 2,10). „Van annak az imádságnak még értelme, mely az Atya megszólításával kezdődik, ha a gyermekek már nem tudják, hogy ők testvérek?” (Karl Sonnenschein) Nincs!

A vallásszabadság ünnepén tudatosítsuk magunkban, hogy mi mindnyájan testvérek vagyunk, mert egy Atyának vagyunk gyermekei. Tartsuk hát meg a legfőbb parancsolatot: szeressük Istent és felebarátainkat, egymást. Ámen.

Ünnepi beszéd

FARKAS EMŐD

• Hölgyeim és Uraim, tisztelt Meghívottak, kedves Barátaink, szeretettel köszöntök mindenkit.

2020. január 13-át írunk, ami azt jelenti, hogy ismét eltelt egy év, vagyis pontosan 452 a vízkereszt országgyűlés óta. Kicsit hálátlan a főgondnok helyzete ilyenkor, hogy a lélekhez szóló istentiszteleti alkalom és az évforduló kapcsán elhangzó szép és magvas gondolatok után, közvetlenül a fogadás előtt kell szólnia, amikor a kedves jelenlevők érdeklődése a 1568-as

diéta iránt már lankad, és a fokozatosan fordul egy másik diéta felé.

Azt hiszem, ma is már nagyon sok, lehet, hogy éppen elég fontos dolog elhangzott a vallásszabadságról, nekem is ez már a nem is tudom hányadik erről a témáról szóló megszólalásom végéhez közeledő főgondnoki mandátumom alatt. Ráadásul az évforduló év kapcsán is sok mindent olvashattunk, hallhattunk erről a témáról. Ezért most inkább egy, az egy-

ház vezetése által az idei évre kiválasztott másik témára, annak is egy konkrét vetületére térnek ki röviden. Ez pedig a felelősségvállalás kérdése. Bizonyára sokféleképpen fogunk ehhez a témához közelíteni, különböző irányokból, többféle értelmezés szerint kerül majd előtérbe. Egyetlen oldalt szeretnék ezek közül most kihangsúlyozni és a figyelmünk középpontjába állítani, ez pedig a világiak felelősségvállalása az egyház ügyeiben. Jól tudjuk, hogy gyülekezeteinkben sokszor kényelmesebb a lelkészre vagy a szűkebb keblitanácsra hagyni a teendőket, hogy nem mindig könnyű a híveket bevonnani a gyülekezeti életbe. Ezt a fajta részvételen alapuló felelősségvállalást szeretném bátorítani, erre buzdítani híveinket, hogy minél többen megtapasztalhassák, milyen az élő egyház. Sosem felejttem el, hogy éppen majdnem 10 éve, 2010. őszén, Indiában, a Khászi hegyekben élő unitáriusok között járva megtapasztaltam, milyen egy otthoni istentisztelet. Kis lakásban, valakinek az otthonában gyűlt össze harminc-egyven ember, valaki kockás

papírra írt gondolatait osztotta meg prédikáció gyanánt, együtt imádkoztak, és hihetetlen erejük volt a felcsendülő közös énekeknek. Az ő közösségükben megérezhettem, mit jelent a világiak felelősségvállalása, hiszen még papi iskolájuk sincs, mégis sikerült fennmaradniuk már több mint 150 esztendeje.

Más világrész, más kulturális háttér, más történelmi tapasztalat. Számomra mégis sokat jelentett, mert élő volt és tiszta.

Nálunk a kommunizmus elvette a világiak részvételének, felelősségvállalásának az erejét, és az elmúlt harminc év alatt sem olyan irányba alakult a világ, hogy az kedvezett volna az ilyen fajta felelősségvállalásnak. Pedig ahhoz, hogy az egyház élő szervezetként fennmaradhasson, erre a felelősségvállalásra van szükség. Hogy ne csak a múlt nagy pillanatait felidéző emlékezés hozzon össze bennünket, hanem vállaljuk a jelen felelősségét is.

Mindenkinek jó étvágyat és boldog új évet kívánok.

Néhai Józán Miklós püspök születésének 150. évfordulója

2019. december 7-én Tordatúron emlékünnepelet szerveztünk. Néhai Józán Miklós helybeli származású püspökünkre emlékeztünk születésének 150. évfordulója alkalmából. (Józán Miklós 1869. december 6-án született.) Bár a tavaly már emléktáblát állítottunk az emlékére, mindenképpen fontosnak tartottuk, hogy születésének 150. évfordulóján is méltóképpen megemlékezzünk róla.

Ez emlékünnepelet alkalmával a szószéki szolgálatot főtisztelendő Bálint Benczédi Ferenc püspök úr tartotta. Bibliai textusként Pál apostolnak a zsidókhoz írt levele 13. fejezetének 7. versét és a Máté evangéliumának 13. fejezetéből a 24–25. verset választotta. Beszédében kihangsúlyozta, hogy fontos megemlékezni mindenkor az előttünk járókról, nagyjainkról, hogy példát véve róluk „jó magokként búzát teremjünk”, és legyünk mindenkor elővigyázatosak, mert a búza mellett sok esetben a konkoly is ott van.

A püspök úr szószéki szolgálata után dr. Kovács Sándor teológiai tanár úr tartott előadást Józán Miklós püspök életéről, egyházi szolgálatáról, Magyarországra való kihelyezéséről, ottani éveiről, majd Kolozsváron töltött püspöki éveit méltatta, kiemelve Józán Miklós írói-fordítói munkásságát is.

A tordatúri fiatalok Józán Miklós verseiből olvastak fel az emlékünnepelet résztvevőinek, majd Csete Orsolya énekével zárult az ünnepély.

Az istentisztelet záró mozzanataként megkoszorúztuk az emléktáblát, majd az állófogadásra átvoltunk a tordatúri kultúrotthonba, ahol megnéztük a tordatúri Boglya néptánccsoport előadását.

Felemelő érzés volt látni, hogy a templom nemcsak a helybéliekkel telt meg, hanem vendég lelkészek, hívek is részt vettek e megemlékezésen.

Jómagam megköszönöm mindazon híveknek, embereknek, akik az ünnepély megvalósításában anyagi és lelki támogatást nyújtottak. Köszönet a főtisztelendő püspök úrnak aki megtisztelt jelenlétével, dr. Kovács Sándor tanár úrnak, aki ebben az évben is elkápráztató előadásával; Kiss Erikának, a kolozsvár-belvárosi unitárius egyházközség kántorának, aki orgonakisérével az istentiszteletet felemelőbbé varázsolta. Nem utolsósorban köszönet a tordatúri egyházközség keblitanácsosainak és mindazon asszonyoknak, akik az állófogadáshoz a finomságokat elkészítették.

Isten áldása legyen mindannyiunk életén, hogy vezetőinkről, elődeinkről mindenkor meg tudjunk emlékezni. Ne hagyjuk feledésbe merülni a múltat, az értékeket, mert gyökereink nélkül magasba repülő szárnyaink sem lehetnek.

BODOR PIROSKA

Nyilatkozat a temesvári népfelkelés 30. évfordulóján

Isten iránti hálával tekintünk vissza 1989 adventjének sorsfordító temesvári népfelkelésére. Harminc éve ezekben a karácsonyváro napokban tört felszínre az évtizedek alatt elfojtott elégedetlenség, és vezetett sok tüntető embert az utcára. A rendkívüli bátorságról bizonyosságot tevő temesvári református egyházközség – élén Tőkés László lelkésszel – 1989. december 15-én elindított egy tüntetéssorozatot, mely napokon belül a romániai kommunista diktatúra bukását eredményezte. Illesse elismerés a hős gyülekezetet, akárcsak az élő láncszemként hozzájuk csatlakozó más felekezetűeket, a magyar, román és más nemzetű népfelkelőket. Az áldozatok emléke legyen áldott!

A népfelkelés kerek évfordulója ismételten számadásra késztet. Az utóbbi három évtized értékelését közösségi életünk minden területén érdemes elvégezni. Harminc évvel ezelőtti reményeink és elvárásaink sokasága szétfoszlott, amint időben egyre távolabb kerültünk 1989 megváltó karácsonyától. Közösségi

céljaink tekintetében a legnagyobbakat nem sikerült valóra váltani: a közösségi jogok elismertetését, a társnemzeti jogállást, a többszintű autonómiaformákat. Ahogyan távolodtunk a harminc évvel ezelőtti rendszerváltoztatástól, úgy lankadt az igény az egykori politikai szereplők átvilágítására, elakadt a kommunista diktatúrában és az államhatalmi fordulat napjaiban elkövetett bűncselekmények kivizsgálása, a felelősök számonkérése. Az állam által elkobzott egyházi és közösségi ingatlanok, erdő- és földterületek, kegytárgyak és levéltári állományok visszaszolgáltatási folyamata csak részeredményekkel járt, esetenként újraállamosítással.

Mindeközben erdélyi magyar közösségünk bizonyította, hogy egyenrangú társnemzetként képzeli el jövőjét a szülőföldjén, bár számtalan területen és helyzetben a megmaradás mindennapos küzdelmet igényel. Jogaink gyakorlásában rendszeres zaklatás ér, és a román államhatalmi érdeket szolgáló hatóságok a magyar közösséget változatlanul nemzetbiztonsági kockázatként kezelik. Sajnos, jelentősen eltávolodtunk Temesvár '89-es szellemiségétől, amelynek része volt a közös jövőkép, valamint a magyar, a román, a német és más államalkotó közösségek kölcsönös tisztelete.

Csalódásaink ellenére bizakodva tekintünk a jövőbe, és köszönetünket fejezzük ki mindazon társadalmi szereplőknek, akik munkásságuk révén hozzájárultak a harminc évvel ezelőtti reményeink részleges megvalósulásához. Isten áldását kérjük ez irányú törekvéseink folytatásához!

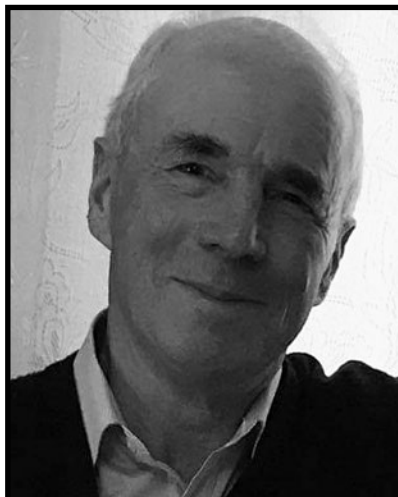
Kolozsvár, 2019. december 13.

A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ
EGYHÁZI KÉPVISELŐ TANÁCSA

In memoriam Bodor István

Életének 74., boldog házasságának 51. évében három hónapos gyötrelmes betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének Bodor István, a Magyarorszáti Unitárius Egyházközség gondnoka.

Marton Ilonával kötött boldog házasságukat négy gyermekkel áldotta meg a mindenható Isten. Sajnos nagyobbik fiuk idejekorán elhunyt, életre szóló fájó sebet nyitva szerető szülei szívében. Lányuk, Iluska, Budapesten, kisebbik fiuk, Mihály, Kolozsváron él. Attila pedig a faluban folytatja az atyai örökséget, mint tejbegyűjtő, gazdálkodó és nem utolsósorban mint az egyházközség gondnoka.

Bodor István kilenc évig volt pénztárosa, tizenhárom évig gondnoka nagy múltú közösségünknek. Gondnoksága alatt soha nem hiányzott a templomból sem ő, sem felesége, aki szebbnél szebb virágokat hozott magával. Emellett gondnokként minden közmunkán, virrasztáson, temetésen is ott volt.

A december 14-i temetésen én a Józs 24,15 bibliai vers alapján az Isten és a közösség iránti elkötelezett szolgálatát hangsúlyoztam. Dimény József esperes, aki a kolozs-tordai egyházkör nevében búcsúztatta, a búcsúzás fájalmát ecsetelte a 62. zsoltár alapján. A temetésen részt vett a teológiai hallgatók egy csoportja is. Adja Isten, hogy pihenése legyen csendes, emléke áldott!

BALÁZS TAMÁS

Felelősség az egészségért, az életért

Amikor az egészségről esik szó, általában külső körülményekre hivatkozunk: a szerencsére, a genetikára, a pénzre („az egészséges életmód drága ám!”), meg az orvostudomány szerepére. Az igazsághoz tartozik, hogy felelősségvállalással, tájékozódással és határozottsággal tehetünk a legtöbbet az egészségünkért. A felelősség körébe, amit naponta hallunk és hangoztatunk, hozzátartozik az életünkért, egészségünkért való felelősség is, ami azt feltételezi, hogy képesek vagyunk tetteink bármilyen következményével számolni. Az egészség – testi és szellemi szinten – nem a kézen kapott javak közé tartozik, nekünk is tennünk kell érte. Ezen teendők elhanyagolása, tudomásul nem vétele egyenes út a betegségek felé. A betegségek nagyrészt a hibás életvezetéssel függenek össze, és nem a véletlen művei, még csak nem is „istencsapás”, amint sokan hiszik. Az egészségi állapotunk rajtunk múlik, és önmagában az orvostudomány sem képes csodákra, még a legbonyolultabb műtétekkel és legdrágább gyógyszerekkel sem.

Az első lépés az életmódunk tudatossá tétele. Ez már gyermekkorban elkezdődik és serdülőkorra már tudnunk kell, mi az, amit meg kell tennünk saját magunkért – ezáltal az egészségünkért is. Az alap egy stabil lelki háttér, amire a megfelelő táplálkozás, munka és a pihenés egyensúlya épül. Az egészség kulcsa hosszú távon a mértékletesség. Manapság ez igencsak nehéz, mert gyakori a túlhajszoltság, a „soha

semmire nincs időm”-helyzetek, a kapkodás és az önismeretünk hiányos volta miatti túlvállalás – amikor nem tudjuk, mi az, amire már nemet kell mondanunk.

A saját magunk tiszteletben tartására vonatkozó tanácsok nem új keletűek, ugyanis már a Bibliában is találunk utalást erre: „szerezd felebarátod úgy, mint magadat”. Csak azt tud másoknak adni, aki kiegyensúlyozott, ellenkező esetben kényszernek és tehernek fogja érezni a munkájának, feladatának minden egyes percét. Innen kezdődnek az örökös belső konfliktusok, amik idővel különböző betegségekben mutatkoznak meg – nem föltétlenül pszichés szinten. Ez a lelki folyamat hosszú távon már olyan idegi és hormonális folyamatokat indít el, ami állandó magas vérnyomáshoz, koszorúér-betegségekhez, pánikbetegséghez vagy akár daganatok kialakulásához vezet.

A testünkkel szembeni túlkapásaink és az ebből következő rossz egészségi állapotunk, betegségeink akarva-akaratlan már nemcsak ránk tartoznak. Bármelyik családtag betegsége kihatással van a közelebbi és távolabbi családra is: ennek leggyakoribb példája, amikor valamelyik szülő a betegség miatt nem tud dolgozni, így a család valószínű, nélkülözni fog egy ideig, főleg ha csak ez az egy jövedelmi forrásuk van. Tehát az egészségünkre való gondunk, az önmagunkkal való törődés nem luxus, hanem szükséges dolog ahhoz, hogy az egyéni, családi és közösségi feladatainkat elláthassuk. Itt kezdődik a felelős életvitel, mert az egyéninek, személyesnek hitt dolgaink a közösségeket is érintik.

ANDORKÓ ORSOLYA MÁRIA

Egészségügyi fejlesztés a Kiss Rozália-öregotthonban

A Lókodi Kiss Rozália Ökumenikus Öregotthon sok éve próbálja kiszolgálni a környékbeli és az erdélyi lakosokat, hiszen lakói közt mindig vannak közletről és távolabbról érkezők. A gondozottak egy, két vagy háromágyas szobákban vannak elhelyezve, és a nap huszonnégy órájában adminisztratív és egészségügyi szakszemélyzet felügyelete alatt élnek. Az öregotthont felügyelő Jakab Lajos Alapítvány folyamatosan próbál javítani, újítani, bővíteni azért, hogy a lakók kényelmét és a személyzet hatékony munkáját segítse.

Az elmúlt év egyik fejlesztési célja az egészségügyi és orvosi szoba felszerelésének beszerzése volt. Tekintettel arra, hogy az öregotthon lakóinak nagy része változó mértékben mozgáskorlátozott, szállításuk, vizsgálat céljából, nehezen kivitelezhető, szükségesnek láttuk ezen a téren fejleszteni az ellátásukat. Ennek egyik lépése az orvosi- és laboreshozók beszerzése, mert ezek segítségével egyes vizsgálatok az intézményen belül is elvégezhetők.

2019-ben a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatta az öregotthon egészségügyi és orvosi szobájának fejlesztését, amely támogatásból laboreshozókat, EKG-gépet, sterilizátort, elsősegélytáskát, oxigén-szaturáció-mérőt és egy vizsgálóágyat sikerült beszerezniük.

Az elkövetkező évre is vannak terveink, álmaink, amit szeretnénk megvalósítani, hogy a lakók kényelmét és a személyzet munkáját hatékonyabbá tegyük.

ANDORKÓ-GÁL KINGA

Letörölni a port egy százéves kincsről – I.

LÁSZLÓ BERNADETT

• Minden év elején pár nap, esetleg hét erejéig kell egy kis idő, amíg megszokom az éppen aktuális évszám leírását, és ez nem történt másként az idei évben sem. 2020. Egy újabb év, mely alkalmat ad az emlékezésre. Talán a legtöbbszörnek elsősre a száz éve történt gyászos történések jutnak eszébe. Vannak olyanok, akik ha erre az elmúlt egy évszázadra gondolnak, szájukban keserű ízt éreznek.

Ebben az évben, amikor megállunk emlékezni, múltat felidézni, tegyük azt kellő tudatossággal, és az elmúlt időszakból ne csak a rosszat, a fájót és bántót vegyük észre. Figyelmünket ne csak az kösse le, hogy mennyivel lettünk kevesebbek az eltelt időszakban, ne azon tűnődjünk, hogy mi lett volna, ha..., hanem nézzünk szét magunk körül egy kicsit, és vegyük észre, hogy mivel lettünk gazdagabbak.

Száz évvel ezelőtt unitárius közösségünk igencsak „meggazdagodott”, mégpedig az által, hogy megalakult az Unitárius Irodalmi Társaság (UIT). Ez értékes öröksége, drága kincse lett egyházunknak a két világháború közti időszakban, de az utóbbi időben kissé megfakult tudatunkban.

Úgy gondolom, nem tiszttem nekem, hogy leírjam az UIT történetét, hiszen Sütő Nagy László, a társaság igencsak jelentős tagja már jóval előttem megtette ezt az 1936-os *Keresztény Magvetőben* (1936/58. évf., 1. és 2. füzet). Ebből az írásból megtudhatjuk, hogy a társaság megalakulásáról szóló első tervek 1918 júniusában bontakoztak ki. A társaság megalakulásának ötletét Bárka József korondi lelkész vetette fel a június 18–20. között Székelykeresztúron tartott lelkészi értekezleten. Sütő N. László elmondása szerint ez az ötlet tetszett a hallgatóságnak, és hogy ez a szép terv el ne aludjon, azon nyomban bizottságot hoztak létre a javaslat tanulmányozására, s a gondolat megvalósítására. Az ezt követő történelmi események beleszóltak a társaság elindulásába. Így az hivatalosan csak 1920-ban kezdhetette meg munkáját. 1920. augusztus 28-án tartotta az Unitárius Irodalmi Társaság az első gyűlését a kolozsvári kollégium dísztermében, ahová összegyűltek egyházunk vezető emberei, valamint az irodalom és minden nemes ügy lelkes pártolói. Az UIT tagjai között tudhatta többek között Ferencz

József püspököt, aki a társaság elnöke lett, dr. Ferenczy Gézát, aki a társaság jeles támogatója, dr. Boros Györgyöt, dr. Költő Gábort, Vári Albertet, dr. Borbély Istvánt, Perczelné Kozma Flórát, Péterfy Dénest, Benczédi Pált, dr. Gál Kelemen, Gyallay-Pap Domokost, Józán Miklóst, Kelemen Lajost, Sütő Nagy Lászlót, Ürmösi Józsefet, Ürmösi Károlyné Kántor Gizellát, dr. Varga Bélát. A teljes alapítói névsort lásd a lenti fotón.

Kedvhozóként Sütő Nagy László cikkéből idézek, melyben a társaság céljáról a következőket olvashatjuk: „Az erdélyi magyar sorsnak ebben az újjáalakuló korszakában az unitáriusok az új erdélyi magyar élet első építőmunkásai voltak. Vezéreink hamar észrevették, hogy az élet új körülményei között elsősorban a nemzeti kultúra fennmaradásáról kell gondoskodni, aminek pedig egyik legfontosabb része a nyelv tisztaságának megtartása, továbbadása, sőt továbbfejlesztése, amit viszont egyedül csak az irodalom végez és végezhet el. A legelső parancsoló kötelesség tehát: irodalmunk életben és éberségben tartása. Az erdélyi magyar unitárius közélet fennkölt gondolkodására, tisztánlátására mindenkor sugárzó fényt fog vetni, hogy ebben a csonkán, haldokolva induló új életben elsőként adtak hangot a nemzeti irodalom fontosságának s elsőkül kezdték meg a magyar nem-

Jegyzőkönyv

az Unitárius Irodalmi Társaságnak 1920. augusztus 28. délután 4 órától 6 óráig a Kolozsvári unitárius Kollégium dísztermében tartott megalakuló gyűléséről.

Jelen vannak: Ferencz József püspök, Lörinczy Dénes esperes, dr. Ferenczy Géza, Gárdos Béla, Kátholay Sándor, Vári Domokos, Ürmösi Kálmán, dr. Gál Kelemen, Fazakas Lajos, Keresztési Dénes, Gombosi János, Kalmágyi Gábor, Ürmösi Károly, Gálfalvi Samu, Pap Domokos, Boros Jenő, Kovács Ákos, Pethe Kálmán, Varga Béla, Pap László, Uti Lajos, Régeni Áron, Pálffy Ákos, Bölöni Vilmos, Bartók Géza, Bartók Endre, dr. Kovács János, Kelemen István, Biró István, Pál István, Dégh Benjamin, Orbán Lajos, Barabás Vilmos, Deák Ferenc, Varga Dénes, József Lajos, Péter Sándor, Ástfay Lajos, József Lajos, Osváth Sándor, Tóth Géza, Kovács Lajos, Székely János, Ürmösi Károlyné, Máté Lajosné, Killyéni Endre, Lörinczy István, Barabás András, Benczédi Pál, ifj. Máté Lajos, Gálfalvi Domokos, Almási Ferenc, Péterfy Gyula, Gálfy Lőrinc, ifj. Sándor György, Pálffy Márton, Péter Lajos, Szatmárcsónai Kálmán, dr. Szolga Ferenc, Kozma Béla, Fazakas Béla, Árkai János, Benyedik Gábor, Balázs Ferenc, Ráthi András, Major Sándor, Nagy Béla, dr. Kiss Elek, Pál Ferenc, Vári Albert, Ürmösi József, dr. Borbély István.

Elnök: Vári Albert, jegyző: Ürmösi József.

Az Unitárius Irodalmi Társaság első jegyzőkönyve

zeti irodalom szervezett szolgálatát erdélyi egyházaink között.”

Ha a két világháború közti időszakban megjelent folyóiratokban és kiadványokban megjelent publikációkat végignézzük, ha az irodalmi társaságok névsorát megfigyeljük, beláthatjuk azt, hogy Sütő Nagy László nem túlzott, amikor a fent idézetteket megfogalmazta. A társaság tagjai valóban nagyon aktívan részt vettek az erdélyi magyar kultúra életében. A városi közönség irodalmi művelésének munkálása mellett kimentek a falvakra, a távolabbi községekbe, oda, ahová ritkán jutott el a városi szín és hang. Jelentős célja volt a társaságnak, hogy a szétfolyó unitárius irodalmat egy mederbe terelje, valamint az, hogy 1922-ben szárnyai alá vegye, és újra elindítsa Erdély legrégebb tudományos lapját, a *Keresztény Magvetőt*.

A társaság későbbi tagjai között volt például Bözödi György, Mikó Imre, Fülöp József, Szabédi László –

hogy csak a legismertebbek nevét említsem – és még rengeteg unitárius író, hiszen a társaság zászlója alatt gyűlt össze az unitárius tollforgatók többsége.

Célom, hogy a kedves Olvasók figyelmét az UIT tagjai, munkái és kiadványai felé fordítsam. Hogy emlékeztessen magunkat arra, mindaz, amit ezek az emberek tettek, írtak, nem veszhet a múlt homályába, hiszen nekik is köszönhető, hogy ma még vagyunk. Hogy vegyük észre, és tudjuk értékelni az UIT örökségét, amely mind a mai napig értéket hordoz.

Az UIT szerzőinek írásai a mieink, rólunk, hozzánk és nekünk is szólnak. Mert nekünk is éppen olyan feladatunk nyelvünk tisztaságának megőrzése, mint ősainknek, hiszen magyar nyelvünk, nemzeti hovatartozásunk igazolása is egyben.

Engedjék meg nekem, hogy az elkövetkezendő hónapokban röviden bemutassak néhányat a társaság széles körben munkálkodó, sokszínű tagjaiból.

Új ingatlanba költözik a Starr King

A Berkeley-i Starr King lelkészképző vezetőségi kuratóriuma úgy döntött, eladja a Le Conte Avenue-n található épületét. A 2019. december 12-én közreadott tájékoztató szerint a vezetőség úgy tartja, bár sajnálatos az anyagi nehézségek miatt meghozott döntés, a Starr King lelkészképző nem egyenlő az épülettel, hiszen az intézmény elsősorban a diákjai és tanárai által formált közösség. E közösség tagja voltak azok az erdélyi unitárius lelkészek is, akik a Balázs Ferenc-ösztöndíj révén itt mélyíthették el tudásukat. A vezetőség reméli, a tanulás iránti lelkesedés, a közösségi összetartás élménye, annak csendes öröme, hogy az intézmény szellemisége mindig jelenvaló lesz, követni fogja tanárait, hallgatóit az új otthonba is.

Ez az otthon nem más, mint az Oaklandi Mills College épülete és campusa: a Mills College és a Starr King közösen fogja használni az ingatlan 2020 augusztusától. A Mills College egy nemzetközileg is elismert bölcsészettudományi központ, amelyet 1852-ben alapítottak női hallgatók számára Young Ladies' Seminary néven. Az intézménynek, amely kezdettől fogva célul tűzte ki, hogy mindenki számára minőségi képzést tegyen elérhetővé, hosszú és töretlen hagyományai vannak az értelmetlen konvenciók és határok megkérdőjelezésében. Az ő nevelési filozófiájukkal gyönyörűen rímel a Starr King oktatási céljaival, hiszen a lelkészképző is elkötelezett az oktatás, az ellenyomás elleni felszólalás mellett.

A Starr King vezetőségi kuratóriumának döntése rengeteg új lehetőséget is hozott magával, amelyek az intézményt és oktatási-nevelési céljait erősíteni fogják. Az East Oaklandban található egyetemi campus napra kész oktatási eszközök és terek, illetve a termé-

szet csodálatos egyvelege, hiszen hatalmas zöldterület kellős közepén található. A Starr Kinget befogadó intézmény elkötelezettsége a társadalmi igazságosság mellett segíteni fogja a lelkészképzőt is a jó irányú társadalmi változások mellett való elköteleződésében. A Starr King vezetősége külön örömmel értesíti leendő és jelenlegi diákjait, hogy az új campus számukra is biztosít lakhatást, így nem kell csillagászati lakbéreket fizetniük az albérletért.

A Mills College és a Starr King új, közös otthona a lelkészképző korai történetében is megerősítést lel, hiszen dr. Aurelia Henry Reinhardt 27 évig igazgatta a Mills College-et, és a Starr King vezetőségi kuratóriumának is tagja volt. Az ismert aktivista, unitárius univerzalista vezető az Amerikai Unitárius Univerzalista Szövetség első női moderátora volt, 1981-ben a lelkészképző az emlékére létrehozott egy egyetemi tanári állást, amelynek célja a nemi egyenlőség és a feminizmus melletti elköteleződés megőrzése az intézményben. Ezt az állást jelenleg dr. Gabriella Lettini tölti be. Aurelia Henry Reinhardt öröksége fémjelzi a partnerségre lépett két intézmény reményteli kapcsolatát.

Természetesen a két intézmény közös életének részleteit még pontosan szabályozni kell. A Starr King polgárai pedig időt kell fordítsanak arra, hogy elbúcsúzzanak attól a helytől, ahol a Starr King eddig leghosszabb ideig székel. A Starr King honlapján az Új kezdet menüpont alatt követhetőek nyomon a nyílt megbeszéléseknek az időpontjai, ahol az érdeklődők a költözéssel kapcsolatos kérdéseiket feltehetik.

Az új év kezdetén a Starr King lelkészképző hálás mindazoknak, akik eddig is osztoztak sorsában, a jövő elé pedig bizakodóan tekint.

ROSEMARY BRAY MCNATT

Megemlékezés az austerlitz-i ütközet 214. évfordulóján

A 2019. esztendő végén a hagyományörző Székelyderzsi 15. Mátyás Huszárcsapat kapitányaként meghívtak, hogy Csehországban hadszíntér-látogatáson, hadijátékon és megemlékezésen vegyek részt. Az út szakmai vezetését Nagy József történész biztosította, házigazdánk a Brünni Magyar Polgári Egyesület volt, utazásunkat Hargita Megye Tanácsa támogatta. Az *Unitárius Közlöny* olvasói számára az út tartalmi céljából a hadszíntér-látogatás és hadijáték valószínű, hogy idegenül hangzik. Miért is utaztunk Csehországba?

A hadszíntér-látogatás már-már a katasztrófa-turizmus határait súrolja, mégis inkább kulturális-történelmi jellegű utazás egy csata helyszínére, amelynek területe akár 30 kilométer átmérőjű is lehet. Csehországban Brno (Brünn) enyhén lankás, dombos, kis erdőségekkel borított környéke alkalmas volt nagyszabású csaták megvívására. A gyalogságot, lovasságot ezeken a területeken kellőképpen lehetett mozgatni. Mi két hadszíntérre látogattunk el. Először Königrätzbe (Hradec Králové), ahol az 1866. évi osztrák–oroszlátogatás székely hősi halottjaira és résztvevőire emlékeztünk, a városi katonai temetőben nyugvó 39-es gyalogezred katonáira. Barcsa Kálmán 39-es tizedes 1905-ben szerzett versével zártuk az emlékezést: „Temető hátulján, távol a hazától / Pihen a katoná árván, síratlanul. / Szomorúfűz ága nem hajlik reája, / Koszorút nem tesznek a keresztfájára. // Megírták, hogy meghalt a szegény szülőknek, / Akik a magyar földön, tőle távol élnek. / Most már várhatjátok, akit az ég adott, / Őneki hosszú, örök szabadságot. // Vigasztalódj szüle, hiszen látogatják, / Távol, idegenbe domborodó sírját. Daloló madárka zokogva síratja, / Gondozza zöld hantját az egek harmatja.” Emlékjelhagyásunk után Telnitz (Telnice) falu és környéke következett. Ezen a területen ütközött meg 1805 decemberének elején az osztrák–oroszlátogatás Napóleon csapataival. Az ütközetet austerlitz-i csataként jegyzi a történetírás. Az osztrák–oroszlátogatás bal szárnyában harcoltak a székely határőr-gyalogezredek katonái is.

E helyen Napóleon élete legnagyobb győzelmét aratta. 8000 elesett katonájával (68 000-ből) szemben az osztrák–oroszlátogatás haderő 27 000-et veszített (90 000-ből).

A hadijáték egy történelmi csata bemutató jelleggel történő újrarájátszása korabeli ruházattal, fegyverzettel. A különböző országokból érkező hagyományörző csapatok felvonultak a település határában lévő dombra, ahol biztonságosan elkerített, néhány hektáros területen az austerlitz-i ütközetnek egy részét játszották újra korabeli ruházatban, fegyverzettel, több tízezres nézősereg előtt.

Az austerlitz-i csatában négyezer székely katona vett részt, emléküket Telnicében tömegsír és egy emlékhely őrzi. Már a 20. század fordulóján emlékoszlop-pal jelölték meg a székely katonák tömegsírját, a faluban 2006 óta egy dombormű állít emléket a székely határőröknek, amelyet Kövér György kopjafafaragó és hagyományörző huszár készített. A hadijátékot követően az erdélyi és magyarországi hagyományörző képvisellett mindkét helyen leróttuk tiszteletünket és kegyeletünket. Itt hangzott el a cseh polgármester emlékbeszéde is. Az erdélyiek nevében jómagam a következő beszédet mondtam:

Tisztelt Emlékezők!

„Szántják az erdei utat, viszik a magyar fiúkat, / úgy elviszik szegényeket, szegény magyar legényeket. / Zöld az útnak a két széle, de bánatos a közepe, / azon viszik szegényeket, szegény magyar legényeket. / Viszik, viszik szegényeket, szegény magyar legényeket, / kit lefelé, kit felfelé, de nem a hazája felé” – így kesereg egy erdélyi, észak-mezőségi katonanóta.

23 éves korában hasonló kesergővel kelhetett útra az austerlitz-i csata egyik túlélő székely tisztje, Lázár József, aki hazaérve Székelyföldre, 1839-ben összegyűjtötte a népdalokat, és könyvben jelentette meg Marosvásárhelyen *Gyalog és huszár verbung dalok* címmel.

1805-ben, miközben itt az austerlitz-i csatában, a katonai élet terheit hordozva székelyek ezrei áldoztak életüket, otthon, a hazában is olyan nagy dolgok történtek, amelyek segíthetik az utókort az itteni események értelmezésében. Ha a nemesi családból származó

Lázárnak levelet írt volna az Erdélyben maradt kedvese, akár azt is megírhatta volna, hogy a nemes Mikó családban 1805-ben fiúörökös született, aki az Imre nevet kapta. Az 1848-as szabadságharc idején ő lett Erdély főkormányzója, és az agyagfalvi réten ő volt az elnöke annak a nemzetgyűlésnek, ahol hatvanezer székely eldöntötte, hogy fegyvert fog a szabadságért.

Ha a tudásra nyitott Lázárnak levelet írtak, akár azt is megírhatták neki, hogy 1805-ben az unitáriusok Székelykeresztúron a múzsák és erények jegyében gimnázium építésébe kezdtek azzal a céllal, hogy a nemes tanuló ifjúság egy véka tudomány mellé egy köből erkölcsöt is kapjon.

Ha a közemberek közül bárki levelet írt volna Lázárnak, akár azt is írhatta volna, hogy idehaza a nép igen szorgalmasan templomot épít Isten dicsőségére.

Miként tudnak ezek a történetek üzeni nekünk, ma emlékezőknek? Általam, ma, itt jelenkorivá válnak ezek a történetek. Hogyan?

Néhány hete hagyományörző huszárokkal Agyagfalván álltunk többórás díszőrséget, és emlékeztünk. Volt időnk azon gondolkodni, hogy mit tehetünk a hazáért.

Annak a gimnáziumnak voltam tanulója, amely a tudomány és erkölcs hordozására tanított jelmondatával: *Musis et virtutibus*.

Nagyszüleim falujában abban az évben fogtak templomépítéshez. Ime! A történelem nincs távol tőlünk.

Annak részesei vagyunk, történéseivel összekapcsolódunk, azokból tanulhatunk, és a tanultakat a magunk javára fordíthatjuk. Ezen a történelmi helyszínen, erdélyi példák nyomdokain, a hagyományörzők jelenléte emlékeztessen a hazaszeretetre, Isten dolgaiban való szorgalmas tevékenységre, a tudomány és az erkölcs munkálására. 1942-ben Dachauban, a koncentrációs táborban halt meg dr. Norbert Čapek prágai unitárius lelkész. Az ő utolsó imájának szavaival kívánom mindezt megerősíteni és az erdélyi hagyományörző képviselő nevében megköszönni a lehetőséget, hogy itt lehetünk: „Érdemes bátran élni és harcolni szent ideálokért.”

Telnice, 2019. november 30.

DEMETER SÁNDOR LÓRÁND

SZERETETSZOLGÁLAT

Hogyan válik kézzelfoghatóvá a Gondviselés Segélyszervezet által az egymás iránti felelősségvállalásunk?

VAGYAS ATTILA

• A Gondviselés Segélyszervezet *Együtt a rászorulókért* címmel hirdette meg adventben az újabb segélyakcióját. A kiosztott segélycsomagok összértéke alapján és az érintett települések számát tekintve ismételt sikerült átfogó segélyakciót kivitelezni a karácsony környéki hetekben.

Azok az emberek, akik a civil szférában s azon belül is szociális területen tevékenykednek, idővel kialakíthatnak egy téves elképzelést magukban. Arról a feltételezésről van szó, hogy ha többet és eredményesebben dolgoznak, ha szélesebb területet képesek lefedni a segélyezési tevékenységekkel, akkor sikerül csökkenteni azok körét, akik mélyszegénységben élnek. Azért merem ezt bátran kijelenteni, hogy ez illúzió, mert a többéves segélyezési tapasztalatunkból nem ezt látjuk. Egyszerűen azzal szembesülünk, hogy azoknak köre, akik mások segítségére szorulnak, a legtöbb esetben évről évre bővül. Ennek az oka akkor

válik érthetővé, ha mélyen átgondoljuk: mennyi apró lépésre van szüksége egy családnak, hogy önállóan fenntartsa magát. Milyen nehezen lehet talpra állni az állandósult szegénységből – önerőből szinte lehetetlen. Ezzel szemben pedig milyen könnyen – egyik pillanatról a másikra – utcára kerülhet az ember elvesztve mindenét. Képzelnünk csak el egy családot, ahol reggeli, ebéd és vacsoraidőben egyszerűen nem ülnek asztalhoz, mert nincs hova, ha pedig leülnek, az asztal üres, mert nincs, amit rátenni. Az, ami nekünk természetes, hogy hűtőszekrényünkben több napra elegendő élelmiszer van, hogy ruhásszekrényünkben már nem fér a felgyűlt holmi, hogy naponta többször tisztálkodhatunk, az sok embernek még ünnepnap sem adatik meg. Ha így közelítjük meg ezen emberek és családok élethelyzetét, akkor máris kezdjük sejteni, hogy mit jelent egy ilyen családnak évente négy segélycsomag. És sajnos a partvonalon állók közül né-

hányan még ezt is megkérdőjelezzik, vagyis azt, hogy van-e értelme a segélyakcióinknak.

Hála Istennek, sokan és egyre többen vannak azok, akik hol kevesebbet, hol pedig többet adnak másoknak abból, amilyük van. A karácsonyt megelőző időszakban általában többet szoktunk adakozni. Vajon egy alkalommal letudhatjuk egész évre ezen felelősségünket? A 2020-as esztendő t egyházunk a felelősség évének hirdette meg. Milyen szép lenne, ha felelősségünk valamilyen formában és tartalomban egész évre kiterjedne! Felelősség a ránk bízottakért, felelősség a mellettünk élő és nélkülöző embertársainkért. Arra hívunk hát mindenkit, hogy az idei évben legyünk érzékenyebbek szociális kérdésekben és lehetőségünk szerint figyeljük: hol és mikor lehetünk felkarolói a segítségre és támogatásra szoruló embereknek.

A következőkben szeretnénk bemutatni a lassan már évtizedes segélyezési tevékenységünket, ismeretve ezek egyediségét és egyszerűségét, megnevezve az évről évre lezajló folyamatok tanulságát, szépségét, aktualitását, sarokszámait. Minél tisztább, átláthatóbb, követhetőbb egy segélyezési forma, annál hitelesebb, az adakozók szemében pedig annál inkább megbízható. Ezek a célok és elvek mentén próbálja a Gondviselés Segélyszervezet évről évre megszervezni számos segélyezési programját.

Hála Istennek az önkéntes munkatársak egyre bővülő csapatával évről évre sikeres és átfogó segélyakciókat tudunk szervezni karácsony időszakában. Az adománygyűjtések adventkor zajlottak a főváros és Brassó közötti képzeletbeli tengely következő helyszínein: Budapest, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nyárádszereda, Székelyudvarhely, Székelykeresztúr, Barót, Sepsiszentgyörgy, Kézdivásárhely, Brassó.

A gyűjtéseket többnyire a bevált formában szerveztük meg, partnerségben a Merkúr üzletláncsal több településen, a Bertis és Profi üzletlánc sepsiszentgyörgyi, baróti, kézdivásárhelyi boltjaival, a Comix Rt. két baróti üzletével, a Bene Boltjával Brassóban, valamint a CBA üzletlánc két budapesti áruházával. A felsorolt üzletekben önkéntes munkatársaink tartós élelmiszereket, tisztálkodási és tisztítószereket, taneszközöket és édességeket gyűjtöttek az adományozó kedvű vásárlóktól. Kolozsváron nem üzletekben gyűjtöttünk adományokat, hanem a János Zsigmond Unitárius Kollégiummal, az Unitárius Óvodá-

val, a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközséggel és az Unitárius Bölcsődével közösen szerveztünk gyűjtést, megszólítva a diákok szüleit és az egyházközségi tagokat. Advent harmadik vasárnapján az Unitárius Óvoda jótékonyági koncertet tartott a kolozsvári belvárosi unitárius templomban; a jelentős perselyes bevételt a segélyakció céljára ajánlották fel.

A fentiek alapján összegyűlt természetbeni adományok értéke közel 62 000 lejre (kb. négy millió forint) becsülhető. Ezek kiegészítéseként a Gondviselés Segélyszervezet saját alapjából, illetve támogatóink jóvoltából további élelmiszereket vásároltunk, így összesen 1070 segélycsomag készült, melyeket az említett „tengely” mentén, 95 különböző településen adtunk át rászoruló családoknak, illetve egyedül élő személyeknek. A segélyben részesültek száma meghaladja a kétezret. Az adománygyűjtésekbe, majd a csomagok összeállításába és célba juttatásába közel 70 felnőtt és több mint 130 ifjú önkéntes vett részt.

Fontos hangsúlyozni, hogy a rászoruló családok mellett más felekezeti háttérrel rendelkező szervezetek, alapítványok, gyermeknevelő központok, árvaházak, fogyatékosokkal élőket foglalkoztató egyesületek és más intézmények is (szám szerint kilenc) részesültek az összeállított csomagokból.

Az előző évekhez hasonlóan karácsonykor 13 tehergépkocsinyi segélycsomag érkezett Udvarhelyszékre a szokásos németországi adományozói forrásokból. A segélyek egy részének (mintegy 17%) célba juttatását a Lókodi Ifjúsági Alapítvány és a Wolter Alapítvány ez alkalommal is a Gondviselés Segélyszervezetre bízta, akárcsak az előző években. Összesen 2670 segélycsomagot vettünk át, amelyek nagyobb részét – négy tonna tejtermékkel együtt – munkatársaink közreműködésével azóta már kézbesítettük a rászoruló személyeknek. A maradék segélycsomagokat a szociális ebédprogramjaink alapanyagainak biztosítására fordítjuk. A szóban forgó 2670 darab németországi segélycsomag összesített értéke 267 000 lejre becsülhető.

A Gondviselés Segélyszervezet Elnöksége részéről ezúton is megköszönöm a fentiekben összefoglalt segélyakciók megvalósításában együttműködő munkatársak és partnerszervezetek hozzájárulását: az egyházközségi, nőszövetségi, illetve ifjúsági egyleti tagok segítőkész hozzáállását, valamint a jószívű adományozók felajánlásait!

Alkalmi szociális szálláslehetőség

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyházközségek hét erdélyi városban ingyenes szálláshelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtétre, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre érkeznek.

Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:

- **Kolozsvár:** Vagyas Attila (0740 133 027);
- **Marosvásárhely:** Kiss Matild (0365 449 315);
- **Brassó:** Kádár Gábor (0743 576 524);
- **Sepsiszentgyörgy:** Pavelka Éva (0724 095 999);
- **Csikszereda:** Solymosi Alpár (0742 153 716);
- **Székelyudvarhely:** Simó Sándor (0744 299 238);
- **Dicsőszentmárton:** Szentgyörgyi Sándor (0742 185 443).

Otthon, Isten és ember szolgálatában

MÁRKOS-MÁTYÁS E. ZITA

● Már egy éve, hogy munkásságomat mint lelkészfelelőség megkezdtem egy olyan helyen, amely hírnévvel, dicsőséggel és hagyományt őrző szigorral rendelkezik: a küküllődombói egyházközségben. Gyermekkoromban így, ez íródott be az emlékezetembe a településről. Rengeteg időt töltöttem itt, azaz töltöttem volna, ha a szünidők örökké tartottak volna. Nagyszüleim mindig meséltek az egyházi ügyekről, eseményekről. Nem is csoda. Volt mindennek egy varázsa. Van a mai napig. Talán az itt élő hagyományok, templomi szokások, talán az emberek ragaszkodása, talán a falu fekvése, a sok erdő, szőlős teszi? Nem tudni. Elég az hozzá, hogy itt, ezen a gyermekkorom óta magasztalt helyen köszöntöttem a nőszövetséget egy éve, könnybe lábadt szemmel, hisz aki nekem ezt a sok érzést, ragaszkodást átadta, nagymamám, már rég nincs velem. Örömmel néztem végig a tanácsterembe (így hívták már akkor is, nem csak egyszerűen iroda) összegyűlt arcokon. Sokukhoz gyermekkori emlék fűződik, így még erősebb a ragaszkodásom. Egy év elteltével ezt kölcsönösnek érzem, és féltve őrzöm, tisztelem.

Minden megszervezett tevékenységben erre törekedtem. És nem voltam egyedül. A nőszövetség részvételével, véleményével, munkájával engedett engem is szárnyat bontani. És, bár sokszor úgy éreztem, hogy őket is sikerült magammal ragadni a magasba, az sem titkolandó, hogy ugyanennyiszor tartottak fenn engem, hogy „szárnyalhassak”. (Végső soron ez is az alapja a jó együttműködésnek.) Ezért is örültem, amikor felkértek ennek az írásnak elkészítésére. Így legalább méltó módon írhatok munkásságukról.

Összejöveteleinket igyekeztünk mindig tartalommal megtölteni. Előadást hallgattunk egészséges táplálkozásról dietetikus szakembertől. Az alternatív gyógyászatot se vetettük meg. A levendulaolaj felhasználásáról beszéltek nekünk hozzáértők. Ady-évet ülvén irodalmi előadást hallgattunk a költő munkásságáról, életéről. Világimanapot ünnepeltünk, farsangi vásárra tanultunk be bohókás szindarabot, és virtuális utazáson vettünk részt Ázsiában. Ezen alkalmakat tehermentesítő összejöveteleknek is nevezhetném, hiszen felüdülést, derűt hoztak az asszonyoknak. És ezt maradéktalanul megérdemlik, mert őszinte odaadással vettek részt a munkálatokban is: a női kórus az ünnepnapokon és az imahéten lépett fel. A beiktató ünnepségünkre az asszonyok szerveztek, terveztek, sütöttek, felszolgáltak (életünk egyik legértékesebb napjává tették azt a szombatot). A gyerektáborban is vállaltak tevékenységirányítást, süteménysütést és -felszolgálást. Kézimunkáztak, az elkészült

termékeket pedig az adventi vásárban értékesítették. Szintén az asszonyoknak köszönhetjük, hogy a karácsonyi, betlenszentmiklósi, lókodi adományokat összesítették és továbbították. Lelkesen képviselték egyházközségünket a körli munkaüléseken, majd ezt követően a körli és országos nőszövetségi találkozón.

A falu fiatal családjai, asszonyai saját elhatározásukból néhány évvel ezelőtt összefogtak, erős, aktív, változtatásra képes csapatot hoztak létre. Elsődleges céljaik között egyik az unitárius kultúrotthon, a falu egyik markáns épületének a feljavítása. Ezért évről évre jótékonyági bálakat, vásárokat szerveznek. Jól esett, hogy nőszövetségünket is mindig szívesen látták találkozósaikra, helyet adtak nekünk a szervezésben, sőt az elfoglalt munkanapjaikon a fiatalok a mi előadásainkat is megtisztelték jelenlétükkel.

Az új évet új tervekkel és elhatározásokkal kezdtük meg. Megőriztük idénre is a találkozóink rövid elméleti jellegét: Trianonról, gyógytornáról, gyermeknevelésről fogunk előadásokat hallgatni, és, remélem, a meglévő kapcsolatainkat ugyanolyan gondos odafigyeléssel fogjuk ápolni.

Szívem szerint mindenkit név szerint megemlének itt, hiszen oly sok drága asszony munkájának köszönhető ez az eseménydús esztendő. Szeretném kifejezni szívből jövő, őszinte hálámat a nőszövetség minden egyes tagjának. Köszönöm, hogy együtt dolgozhatunk! Hálásan gondolok vissza az elmúlt év minden napjára, amelyet a női kórus csengő dallamai közt tölthettem, amelyet a férfi dalkör pengő érchangja ékesített, amelyet a vasárnapi iskola harsány nevetése töltött be és a gyermekek ölelése tett édesebbé, amelyet az egylet ifjonti hevülete, olykor léhasága, de ugyanakkor tette készsége villanyozott fel, amelyet e birtok csendje kisimított. Én nem fogadalommal kezdem az új évet, hanem imával. Hogy ez a hála és elégedettség megmaradjon, és kölcsönös legyen, mert csak így érdemes dolgozni. A próféták maradhatnak idegenben, mi hazajöttünk Istent és embert szolgálni.

IFJÚSÁGI OLDAL

Ne csak egy mondat legyen

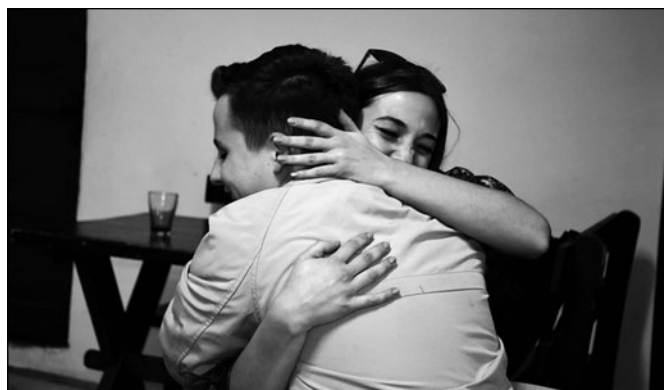
BAROTHI BRIGITTA

• Sosem értettem igazán az újrési fogadalmakat és nem is tulajdonítottam semmilyen jelentőséget nekik. Valamiért úgy érzem, hogy nem *fair* sem az új évvel, sem magunkkal szemben az, hogy csak ebben az időszakban gondolkodunk olyan fogadalmakon, olyan célokon, terveken, amelyet megvalósítanánk, és olyan változásokon, amelyek rosszak vagy éppen nem megfelelőek számunkra. Eldönthetjük májusban is, hogy diétázni szeretnénk, és érezhetjük szeptemberben is a fontosságát a mozgásnak, sőt megfogadhatjuk önmagunknak márciusban is, hogy többet utazunk az idén. Ezeket a fogadalmakat, terveket szerintem ne keverjük össze az újévvel. Nyilván, hoz újdonságokat, lehetőségeket, viszont a sok terv elriasztja az ünnepi pillanatokat, az érzéseket, a gondolatokat, az örömeinket vagy éppen a bánatainkat.

Az idei év mégis kicsit más, mégis kicsikét felszólít arra, hogy mi a dolgunk idén. És ezt már megtette januárban. Nem fogadalomtételekre kér, nem új tervek és célok kötelező megvalósítására, és nem is a rossz szokásaink elfeledésére, hanem egy irányt mutat, biztat valamire. Egy olyan irányt, amelynek ha haladunk a vonalán egész évben, akkor szebbek lesznek a mindennapjaink, egymáshoz való viszonyulásaink, mosolyaink, öleléseink.

Sok feladatunk van idén, viszont van egy nagyon fontos: felelősségvállalás egymás iránt. Egy olyan fajta tevékenység ez, ami nem igényel semmilyen fizikai erőnlétet, anyagi hozzájárulást, csupán odafigyelést. Odafigyelést a mellettünk ülőre, a velünk szembejövőre, a mellettünk lakóra, a velünk dolgozóra, a mellettünk vezetőre, a velünk ünneplőre, a mellettünk alvóra, a velünk evőre, a minket ölelőre, a bennünket kísérőre.

Vállaljunk felelősséget idén mindazokért, akik fontosak nekünk, figyeljünk oda rájuk, és ezt adjuk tudtukra is, hisz így talán biztonságban tudhatjuk másokat és magunkat is. Vállaljunk felelősséget, úgy igazán. Ne csak mondogassuk és írjuk, ne csak dobálózunk ezzel a szóval, gondolattal, ne csak egy mondat

legyen, amit oly gyakran hallunk vagy olvasunk. 2020-ban, a felelősség évében vállaljuk, hogy elindulunk ebbe az irányba, és meg is érkezünk.

EGYHÁZUNK HÍREI

● **2019. december 15-én Bálint Benczédi Ferenc püspök részt vett a temesvári belvárosi református templomban tartott emlék-istentiszteleten,** és az 1989.

évi népfelkelés kiindulásának helyszínén köszöntötte Tőkés László egykori gyülekezeti lelkész és a hős egyházközséget. A házigazda egyházközség a népfelkelésre emlékeztető ajándéktárgyat adott át több jelen levő személyiségnek, köztük a Magyar Unitárius Egyház püspökének is. A Magyar Unitárius Egyház hívei és főhatósága részéről Bálint Benczédi Ferenc püspök az Új Ezredév Református Központ avatóünnepségén köszöntötte a templomépítő gyülekezetet és a református testvéregyházunkat. Két bibliai alapon gondolatot olvasott fel (1Kir 8,28–29 és a 2Pét 3,13), majd ezek szellemében méltatta az ünnepi alkalmat. Beszédében kiemelte, hogy a mindenkorai templomainkat az Istennel összekötő függőleges kapcsolatunk és a vízszintes síkban megélt emberi életünk találkozási helyeként jelöltük meg.

● **December 19-én** a Vallásszabadság Házában bemutatták **Horváth Csaba** a Keresztény Magvető Füzetek sorozatban megjelent *Gaal György irodalmi munkássága 1968–2018* című kiadványát. A könyvbemutatóon Kovács Sándor, a *Keresztény Magvető* főszerkesztője kérdezte Horváth Csabát és Gaal Györgyöt.

● **2020. január 16–17-én Recsenyében** került sor az idei egyetemes énekvezér-továbbképzőre, amelyet Bálint Benczédi Ferenc püspök nyitott meg. A Dr. Palló Imre Művészeti Szakközépiskola tanárai, Dézsy Erika (ének) és Szász Mónika (zongora) *Egyházi énekeink a liturgiában* címmel, míg Márk Attila árkosi énekvezér *Az 1916-os román betörés következményei egyházi zenekultúránkra* címmel tartott szakmai előadást. A

résztevők megbeszélést tartottak az énekvezéri szolgálattal kapcsolatos problémákról, az énekvezértovábbképzés jövőjéről.

● **Január 17-én könyvbemutatóra került sor a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. Rotterdami Erasmus Meglelted Spártád című munkája** kapcsán Lázár István mint a kötet lektora, Ledán M. István és Petneházi Gábor fordítók, illetve Balázs Mihály irodalomtörténész beszélgetett a nagy humanista életművéről, jelentőségéről.

● **A 2020-as esztendőben a Magyar Egyházak Ökumenikus Tanácsa kijelölte az egyetemes imanyolcad vagy ökumenikus hiterősítő imahét témáját,** amelyet a különböző máltai felekezetek állítottak össze: idén a vendégszeretet az imahét hívószava az ApCsel 28,2 nyomán. („Nem mindennapi emberséget tanúsítottak irántunk.”) A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa által javasolt imanyolcadi időszak 2020. január 19–26. A hiterősítő imahetet húsvétig, azaz április 12-ig javasolt megtartani.

Egyházköri hírek

● Kolozs-Tordai Egyházkör

December 13-án tartotta meg a torockói Duna-házban zajló Rendhagyó történelemórák évadzáró előadását Kovács Sándor egyetemi tanár, aki a 20. századi unitárius költők alkotásaiból válogatott. Ez alkalommal a hagyományos bútorfestő tanfolyam résztvevőinek Király Ferenc tanfolyamvezető átadta a részvételi okleveleket.

Január 11-én a Nagyvárad-Bihari Unitárius Egyházközség a Partiumi Keresztény Egyetem képviselőjével a vallásszabadság ünnepe alkalmából megkoszorúzta a 2019. január 12-én felavatott János Zsigmond fejedelem emléktábláját.

Január 18-án szervezték meg az Együtt Isten völgyében istentisztelet

és előadássorozat évnyitó ünnepségét Bágyonban. Az áhítatot és évösszegzőt követően az egybegyűltek megtekinthették Marosán Csaba színművész előadását, a bálon a Vokál Duo együttes lépett fel.

● **Magyarországi Egyházkerület** Hoffmann Gizella könyvtáros szervezésében elindult a *Magyarországi Egyházkerület havi rendszerességű kötetbemutató-sorozata, az Unitárius Könyves Esték.* Az első alkalomra január 29-én került sor *Épített örökségünk* címmel. A Nagy Ignác utcai gyülekezeti teremben dr. Furu Árpád műemlékvédelmi szakmérnök ismertette Balassa M. Iván *Festett famennyezetek és berendezések az unitárius templomokban* c. kötetét. Köszöntőt mondott Elekes Botond, a MUEME főgondnoka és dr. Czire Szabolcs, a Budapesti Unitárius Egyházközség lelkésze, teológiai tanár.

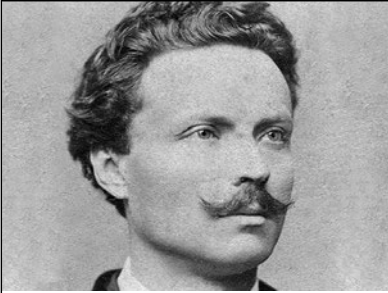
● Marosi Egyházkör

Marosvásárhelyen január 19–26. között került sor az egyetemes ökumenikus imahétre, amelynek keretében január 20-án a kövesdombi unitárius templom adott helyet az istentiszteleti alkalomnak.

2020. január 19-én az istentiszteletet követően a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius templomnál felavatták a Gyarmathy János és Makkai István helyi szobrászművészek által készített Dávid Ferenc egész alakos domborművét. A szobrot Sánta Csaba szobrászművész szovátai műhelyében öntötték. A szószéki szolgálatot Bálint Benczédi Ferenc püspök végezte, a szobor történetét Nagy László helyi lelkész ismertette.

● Székelyudvarhelyi Egyházkör

A kénosi egyházközség 2019-ben a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-től pályázati támogatást nyert, amelyből sikerült június–december között a tervet elkészíttetni a magtárházként használt volt kántortanítói lakás újraépítését illetően.

		Ódry szerepe a Nüumbergi mester-dalnokok című Wagner-műben	Uralom	Az egyik testőr	Numero röviden	Részvény-társaság románul	Kén vegyjele	Itt halt meg Ódry	Orosz uralkodói cím	Hekto-méter	Ódry egyik szerepe
		Abba az irányba					Keret Duplán: halandzsa				
Ódry Lehel (1837. november 30. – 1920. február 5.) operaénekes, a kolozsvári és a budapesti színház tagja is volt.		Lao-ce tana				Bőr és argon Azon a helyen				Liter Nagy szaglószer	
Ódry által írt szindarab	Névelő Lovas nép volt	Kopasz	Kampó része! Meglevő		Csomót lazít Visítózó				Csap közepe! Pláné		
Aki a végzetben hisz								Angol Samu Kiló			
Adósságba kever							Parajdi ásvány Francia divatcég				
... a magyar igazság				Szilaj Idegen női név			Tengeri halfajta Öklend, hány				
Magam		Tonna Arrafele!	Ódry szerepe Időhatározó névutó					Park vége! Régiség			
Sugár	Korall-zátony Becézett női név					Ciceró korabeli Formálódik					
Hajnal-szín			Fedés Magad							Ezer! Bosnyák kézi-labdázó	
Ellen-érték		Arat Torz ember					Fenyegetés Papagáj-név				
Befeje-ződött			Magyar tv-műsor Apró					Hálóban a labda Régi súlymérték			
Angol Anna			Kálium Lepel része!	Hibázthat Kilométer					Kehely szélei! Lítium vegyjele		
	Vásik Newton				Bagoly-fajta Olasz autójel						Svéd autójel
Ódry szülőhelye											

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Bíró Sára Gyöngyvér (hirodal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Szombatfalvi Etelka (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella

Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie
1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Februárban biztos hallani fogjátok a felsóhajtást: „Február, hol a nyár?” Hát, a nyár még picit messze van, de a növekvő fény bennünk és körülöttünk annál inkább tavaszba, életre, dalra, táncra forduló. Ehhez az érzéshez, évet kezdő örömhöz hozzákapcsolódik a farsangi időszak fergeteges, színekbe öltöző hangulata. Remélem, az iskolában, barátaitokkal, közösségeitekben farsangoztok, s megéletek a hangulatát. Igyekeztek eredeti ötletekkel előrukkolni, hogy feledhetetlen maradjon számotokra a tervezés és a megvalósítás. A mókás pillanatok mellett koncentráltok azért teendőitekre, kérdeztetek a felnőttektől sokat, fedeztétek fel a körülöttetek levő világnak értékeit, oldjátok meg szorgalmasan a nektek szánt feladatokat. Izgatottan várom soraitokat.

1. Keresd ki a következő szavakat a betűhalmazból: korona, szírom, fiúk, lendület, bábok, szív, dalolás, mosoly, kesztyű, lányok!

A kikeresett szavakból válasszatok ki párat, és írjatok egy picit verset (maximum három szakasz). Ha kész vagytok vele, kérlek, küldjétek el a következő e-mail-címre: unitariusgyermekoldal@gmail.com. A jövőben ezeket a versikéket egy keretbe szerkesztve a gyerekoldal egyik sarkában helyezem el. Szeretettel várom alkotásaitokat!

L	E	N	D	Ü	L	E	T	Ú
C	F	T	K	L	O	A	L	K
B	Á	B	O	K	P	G	M	O
Q	J	G	R	J	Ű	Á	B	É
S	E	M	O	S	O	L	Y	R
Z	B	U	N	I	M	Y	Ú	W
I	A	X	A	S	Z	Í	V	J
R	L	E	S	É	D	V	K	O
O	S	Á	V	C	F	I	Ú	K
M	Q	D	N	T	H	K	N	L
F	R	Z	Í	Y	A	C	V	O
P	C	D	A	L	O	L	Á	S
R	É	Á	L	T	E	K	R	É
D	W	F	Ű	P	O	E	D	C
O	K	E	S	Z	T	Y	Ű	W

2. Keresd ki a hiányzó szavakat a megadott textus segítségével használva! Hajrá!

1. „Megőríz az Úr, most és mindenkor.” (Zsolt 121,8)

2. „..... az Isten, és nagy tetteket visz véghez, amelyeket meg sem értünk.” (Jób 37,5)

3. „..... fognak az ÚR útjairól, mert nagy az ÚR dicsősége.” (Zsolt 138,5)

4. „Darabokban dobálja a, ki állhatja ki hidegét?” (Zsolt 147,17)

5. „Nem árt neked nappal a, sem éjjel a” (Zsolt 121,6)

Egy betegség „mellékhatásai”

• 2019. december 5-én került sor a Vallásszabadság Házában Farkas Wellmann Endre *Cukor.baj – Kézikönyv kezdő, haladó és leendő II-es típusú cukorbetegeknek* (Budapest, Partvonal, 2019) című kötetének bemutatójára.

Az elsősorban költőként ismertté vált szerző e kötetében prózában vall saját betegségéről. A szövegbe vendégversek is beékelődnek, amelyek az egy-egy felismerést tartalmazó szövegkiemelésekkel mélyítik el a mondanivalót. A hátsó borító így vall a kötetről: „Senki életében nem örömmel néz egy halálos kórral szembe. [...] Nekem is csak kilenc év után sikerült [...] visszatekinteni a betegség történetemre, míg nem egy hosszas, fél éves kitarató kísérletre vettem rá magam, és mindeközben együvé írtam azt, amit erről az állapotról gondolkodom, elsősorban mint emberi állapotról.”

A kötetet elolvastva egy kép elevenedhet meg az olvasóban. Késő 19. században vagyunk, Európa valamelyik jobbacska orvosi egyetemén, ahol a nagynevű professzor rendkívüli műtétre készül. Az amfiteátrum zsúfolásig telik diákokkal, kíváncsiskodókkal, szkeptikus kollégákkal. A professzor a terem közepére lép, de sehol a páciens, higgadt, kicsit fáradt tekintetével végigpásztazza a termet. Majd – mint a bűvész – felemeli a szikét (páciens sehol), másik kezével kigombolja köpenyét, s biztos kézzel, sebészi pontossággal felvágja önnön mellkasát. Sorra emeli ki a szerveket, ereket, izmokat, csontokat, ízületeket, mirigyeket, beszél róluk, ismerteti őket, működésüket, rámutat az elváltozásokra, a tüdőn éktelenkedő kátrányfoltokra, a szív megnagyobbodására, a vesékben érlelődő szemcsékre, a kérgesedő májra, beszél okokról, következményekről, baljóslatú jelekről, és mindezt magán szemléltetve, kifordítva önnön testét, s belsejét kifordítva beszél erkölcsről, világról, vallásról, örömről, ételről, szeszről, nőkről és félelmekről. Majd az előadás végén gondosan visszahelyezi szerveit a helyükre, bevarrja a sebet, begombolja köpenyét, az eszközöket visszahelyezi az asztalra, s megszólal: „A mértékletesség, az alázatos tanulás, a hit és a nyitottság voltak azok a kulcsfogalmak, amelyekre nem koncentráltál eléggé. Barátom, meg fogsz döglenni.” És kimegy. Az amfiteátrumban döbbszent csend. Hogy bravúr? Naná! Hogy megnyugtató, örömteli, felszabadító... kataraktikus? Egyáltalán nem. Ez nem szappanopera, kérem!

Ez a *Cukor.baj*! Nem egy könyv a cukorbetegségről, nem is egy ember küzdelme ezzel a bajjal, hanem ön-

műtét vagy metanoia, azaz utólagos vagy magasabb rendű tudás. Az ember találkozik a betegséggel és a baj az emberrel. De egyik sem tudja a másikat legyőzni. A kór átalakítja az embert, de a költő átformálja a betegséget. Mint a végtelen jelének vagy a csavart uroborosznak a két oldala. E könyvben nincs önsajnálát – minek? Nincs tudálékosság, sallang, maradék cukor, csak tiszta, kiforrott tudatosság. És persze ettől fanyar, helyenként akasztófahumorú, szókimondó, de igaz. Nem csap be, nem ver át, nem andalít és nem áltat, hanem – mint egy igazán jó bor – józanít.

A bölcs másképp eszi a kolbászt, mint az ostoba. E könyvben pedig ez a másság van leírva. A kísérleti nyúl feljegyzései. Életről, halálról, öntudatlanságról, következményekről, erőfeszítésről, szenvedésről, felismerésekről, új látószög nyereséről. Nem leszel tőle vidámabb, hiszen a benne leírtak vérkomolyak, a játék életre-halálra megy, de bölcsőbb talán igen.

RÁCZ NORBERT ZSOLT

Andorkó-Gál Kinga szociális munkás (Kénos), **Andorkó Orsolya Mária** orvos (Homoródszentmárton), **Balázs Tamás** lelkész (Magyarország), **Bálint Benczédi Ferenc** püspök (Kolozsvar), **Bodor Lídia Emese** lelkész (Medgyes), **Bodor Piroska** lelkész (Tordatúr), **Rosemary Bray McNatt**, a Starr King lelkész képző elnöke (Kalifornia), **Demeter Sándor Lóránd** lelkész (Székelyderzs), **Farkas Emőd** főgondnok (Kolozsvar), **Józsa István Lajos** lelkész (Torda), **László Bernadett** teológiai hallgató (Gyepes-Kolozsvar), **Márkos-Mátyás E. Zita** angoltanár (Küküllődombó), **Rácz Mária** segédlelkész (Kolozsvar), **Rácz Norbert Zsolt** lelkész (Kolozsvar), **Székely Biborka** angoltanár (Kolozsvar), **Vagyas Attila**, a Gondviselés Segélyszervezet központi munkatársa (Kolozsvar)